

35 SENTI

1934 a.

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933. A.

G
MAM
BER
G

No.

4

Riigivanem Konstantin Päts.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

ROMAAN Nr. 4

SISU:

P. Grünfeldt: Vabariigi 15. aastapäeval.

Arnold Liiv: Edasi sini-must-valge lipul all!

Inglise romaan: Martin Diabo.

Selma Lagerlöf: Künlatuli.

Frank Andrew: Tulevahetus.

Malle Jann: Vambola.

Arnold Liiv: Kusagil.

Adorjan Bonyi: Merenaine.

Per Schwenzen: Telefonijutte.

Arnold Liiv: Puhastustules.

Jo Hanns Rösler: Rahakiri.

J. P. Baljè: Öine külustus.

Alex. L. Killand: Õpetaja majas.

Erich Kästner: Kink.

Hans Matscher: Toomaõ.

Tött ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t) Kr. 6.—

6 " (12 ") " 3.25

3 " (6 ") " 1.75

2 " (4 ") " 1.25

1 " (2 ") " —.70

Üksiknumber " —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t) Kr. 8.—

6 " (12 ") " 4.25

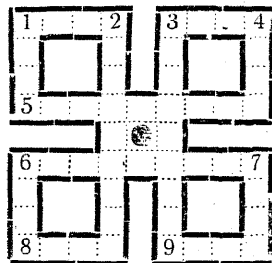
3 " (6 ") " 2.25

„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,
telefon 437-18.

Ristsõnademõistatus Nr. 4 (262)

Seadnud: Alfred Kask.

Sõnade tähendused.

Põikread.

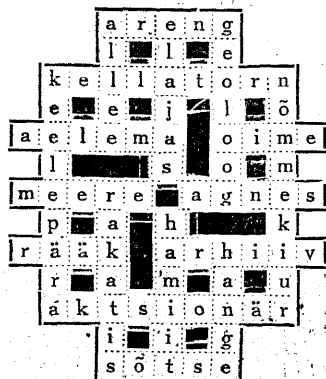
1. Päkse klaas, suurendusklaas.
3. Abinõu augu tegemiseks.
5. Puuvili, mis süüa ei kõlba.
6. Instinkt.
8. Ahel
9. Pöösas.

Püstread.

1. Tuleosa.
2. Mööbli ese.
3. Algallikas mitmesugustele juhtumistele.
4. Lill.
6. Rakendus ese.
7. Naisterahvas paremast seltskonnast.

Lahendus ilmub Romaan nr. 6 (264)

Hindmõistatuse lahendus Nr. 1(259)

Loosimisel langesid auhinnad järgmistele „Romaani“ lugejatele:

1. auhind — pildialbum „Eesti Vabariigi Loomispäevilt“ 1917—1925. — **A. Reinthal**, Tallinn, Janseni tän. 3—5.

2. auhind — Jaan Kärneri „Õitsev sügis“. — **J. Janson**, Pärnus, Roheline tän. 8.

„Romaani“ talitus.

Romaan

Nr. 4 [262]

Veebruar 1933

XII. aastakäik.

Vabariigi 15. aastapäeval

P. Grünfeldt.

Ilus on noorena südames sütitust kanda,
millest võiks kasvada lõkkavat lõõmu,
lõkkavat lõõmu, kust väljub siis rõkkavat rõõmu,
mis võib veel mureski kaunimat lohutust anda.

Noorus on külviaeg kevade paisuval pinnal,
rõõmu-aeg, laulu-aeg, õnne-aeg — võrratud heked!
Isegi siis, kui sul ees on võitluse retked,
nooruses võid sa veel hõisata põksuval rinnal!

Nooruses oled sa alati sõnades sirge,
südidust, agarust jatkub sul ilmatu palju;
kaunimad kavad sul kasvanud kangeks kui kalju,
käsi sul mõõgaga võitlema valmis ja virge.

Nooruse kohus on kodumaad aidata vahvalt,
sõnaga, teoga temale abi siin anda,
välis- või seespool kui temal on raskusi kanda
tungivalt nõuda vaid vaprust ja ühismeelt rahvalt.

Mõõgaga vala, kus valskus ja vale veel võimul,
sõnaga sõitle, kus tuhnil ja tukuh veel fuimus,
kõuena kärgata neile, kes uppumas uimus,
isamaad aita ja abiks ka ole me hõimul!

Edasi sini-must-valge lipu all!

Mõtteid meie riigi 15. aastapäeval.

Raskemal ilmasõja päevil oli inglaste ütetus: „Külma verd, enam asjalikku, külma verd! Võitjaks jääb see, kel tugevamad närvid!“

Viieteistkümne aasta eest ajaloo hammasrataste rägast väljakistud riikline iseseisvus pole kerge püsti hoida, seda tunneme eriti viimastel aastatel. Kui langeme kokku majandusliste raskuste all — kaob paratamatult ka riikline rippumatus. Täna-

päev läheb eriti täide Napoleoni ütetus: „Võita on kerge, kuid võidu vilja enda käes hoida — see on raskem osa sõjakunstis.“ Ja ajalugu näitab, et Napoleon ei suutnud enda käes hoida relvadega saadud võitude saavutusi . . .

Kuid kas viivad meid edasi ohked ja hädaldused, ning üksikute rahvakihtide mak-
sudega koormamine teiste kasuks? Kuuldes seda igavest hädaldamist ja rahutut

irisemist, otsid neid, kel usku meie tulevikku ja kel raudset tahet seda murdaläbi igasugustest vaimlistest ja majanduslistest kriisidest. Veel on noori ja vanu, kellel närvid tugevad, kellel arukat külma verd soontes ning kes meie riigi 15. aastapäeval jällegi südames töötuse annud võidelda julgelt a u s a t võitlust sini-must-valge lipu all . . .

Meie noored olid esimesed, kes riigiloomise raskemal päevil riigi südamesse tungivatele vaenlastele tee kinni panid, ohverdades enda elu. Võitjaks jäid noored oma õilsate eesmärkidega — elame ju vabas Eestis. Oleme võinud omale kultuuri luua, tuues Euroopa kultuureluu altarile meile määratud osa. Ka tänapäeva noored ja vanad, kes kogunud sini-must-valge lipu alla, ei noruta, ei hädalda, vaid vaatavad julgelt, kui vaja isegi trotslikult tuleviku raskustele näkku.

Romain Rolland ütleb tuleviku kangelaste kohta: „Ma ei püstita mälestussambaid kättesaamatule sangareile. Ma vihkan seda kartlikku idealismi, mis pöörab silmad ära eluviletsustest ja hinge nõrkustest. Rahvale, kes on väga aldis uskuma kõlavate sõnade petlikke illusioone, peab ütlema: võltssangarlikkus on pelgus. On ainult üks heroism maailmas: näha maailma nagu ta on — ja armastada teda ühes oma kodumaaga . . .“

Rahvas, kelle õilis hing puhtalt välja tulnud aastasadade ööst, sünnitab endale raskuste päevil juhte, kelle suunanäitamisel üle saadakse igasugustest raskustest. Viletsuste survel ja hädade puhastustules saab parim osa rahvast endale uued õilsamad tähised, milliste poole tuleviku päevil püüda. Julgelt edasi, uute tähiste poole sini-must-valge lipu all!

Veebruar 1933. a.

Arnold Lii.

Martin Diabo.

Romaan Inglise keelest.

4

Martini närvid oli põksuvast ärevuses; temas elutses varemalt tundmatu tunne ja süvenenud tundelikkusega nautis ta sündmust, mille see inetuolilik, julge olend tema kõrvale oli võlunud.

See käik sidus neid võitluses proovitud meeste sõprusega, tõstis nad üle kõigist väiklasest targutustest vaikivasse, sügavalt tuntud vaimustusse, ja kui nende pilgud kohtasid, siis säras neile sealt vastu tingimata ta usalduse väljendus.

Nad olid „Evelyn Hope“ juurest lahkunud väikeses, karges ja kiires paadis. Sügav õine vaikus ümbritses neid, ainult tasa, üsna tasa sulisesid kuuvalgelt vilkuvad aernud, mida Martin Sondes võrratu ettevaatusega tarvitas. Enne lahkumist oli Sondes veel Bevisele, Paulile, Lincolnile ja paarile ustavale mehele annud mõned käsud ja siis rahustatult lahkunud; teadis ta ju nüüd, et laev oli ustavates kätes. Kõik oli läbi mõeldud ja kaalutud — kavatsus pidi õnnestuma.

Siis kerkis nende eeli pimedusest vaenlase laeva nina. Martin jättis paadi randa ja sidus selle ühe puu külge. Siis puudutas ta Jenniferi käevart ja osutas „Donna Di-

abele“, mille küljes nad selgesti võisid näha pisikesi punaseid valgustäppe.

Martin sosistas Jenniferile kõrva:

„Mehed puhkavad, suitsetavad ja näikse meid olevat unustanud. See on meile kasulik. Võtke vemmäl, mis teile andsin, ja asuge kohe peade kallale, kui teile märku annan. Kuid ettevaatlikult, kärata.“

Siis kummardus ta alla veepeeglile — ta teadis, et kui ta nüüd räägib, siis teda hästi kuulatakse, ja hüüdis tasa ja laitmatus portugaalia keeles laeva poole:

„Seltsimehed!“

Silmapiilk kadusid laevalaelt tuled; mehed haarasid arvatavasti relvade järele.

„Mitte lasta, sennorid, oleme sõbrad,“ jatkas Martin. „Põgenesime Martino Diabo laevalt.“

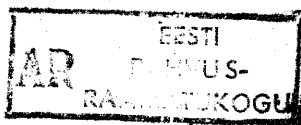
Kõlas vastus:

„Kes te olete ja mis te tahate?“

„Oleme teie vastas kaldal,“ õpetas Martin. „Aga ärge tehke kõra, Jumala eest, Sondesel on kõrvad kui mikrofonid. Meil on teile tähtsad teateid.“

„On see tõsi?“ kohtles mees. „Kui vale tate, lastakse teid maha.“

„Kui see on taeva tahe,“ vastas Martin

fatalistlikult. „Siis tapab teid aga Cipriano Bravo, kuuldes, et olete meid maha lasknud, ilma et oleksite kuulnud meie teateid.“

„Katk! On teil tema jaoks uudiseid?“
See kõlas üllatatult.

„Jah, ja me peame kohe üle teie juurde tulema, enne kui Martini-kurat meie põgenemist märkab.“

„Ja te vannute, et olete Sondese vaenlased,“ nõudis rääkija.

„Kui teie ühes meiega oleksite viibinud tol päeval kastil, te taipaksite meie tundeid tolle koera vastu,“ ütles Martin põlglikult. „Kõik teised on veel seal, ainult meil kahel oli võimalus põgeneda. Ma süütan tuleliku, ja te võite meid siis tulistada, kui te meid ei usu.“

Ja tõesti tegigi Martin selle hulljulguse, et tõmbas tiku põlema ja laskis selle näpu vahel ära põleda.

Möödus kohutav minut; laeval nähti vist nõu peetavat. Viimaks kuulsid Jennifer ja Martin, et paat vette lasti ja pikkamisi lähenes. Selles oli kaks meest. Martin viskas tiku käest ja juhtis paati tasaste sõnadega õiges suunas. Jennifer vabises; võib olla, et see oli hirm, võib olla ka ärevus, võib olla mõlemad koos. Kindla seltsimeheliku rõhuga pani Martin oma käe ta käevarrale. Sellest näis väljuvat kummaline võim: Jennifer rahutus lahtus ja ta sai jälle julgeks. Kerge kohinaga randus paat.

Kare hää laskis:

„Kuna oleme sõbrad, visake oma noad meie paati!“

Jenniferi läbistas külm värin. Nad pidid loobuma relvast? Siis polnud neil ju võimalik endid kaitsta. Aga vastupanuta viskas Martin oma põuenoa paati, siis sihtis ta veel kord — kui — sulpsi! Mingisugune kõva ese kukkus vette. Martin kirus hirmsasti kalli noa kaotuse pärast.

Suuril silmil, kust välja paistis imetus Martini kavaluse üle, oli Jennifer seda jälginud. Nad pidid ära andma kaks pussi. Martin oli oma ära annud, siis aga teise noa asemel vembla vette visanud.

Mehed paadis ei aimanudki, et neid oli tüsstatud. Teistele relvadele nad ei mõtelnud. Kui dagolt on ära võetud puss, siis on ta ka relvata.

Nüüd tõusis Martin esimesena paati ja astus mehele, kes teda vastu võttis, nagu kõigemata jala peale, nii et mees tagasi vankus. See oli Jenniferile märgiks. Kergejalgselt hüppas see Martinile järele. Siis vuhises ta kaigas vaenlase lagipeale ja see

vajus hääletult kokku. Ainsa sammuga oli Martin teise mehe kõrist kinni kahmanud.

„Koerapoeg,“ ütles ta. „Ainus hää! ja sa oled valmis, kägistatud Martin Diabo kätest.“

Kerge värin ületas rünnatu näo, kes ruttu suu sulges. Martin Diabo — sel ninel oli maagiline mõju. Teda tunti kui hoolimatut vaenlast, kellest eemale hoiti.

Ruttu kobas kaptin rünnatu taskud läbi, võttis selle relvad ja sidus mehe kinni, ta suud täis toppides.

„Kas saan teid aidata?“ küsis Jennifer tema taga tasa. „Olen oma mehega valmis, ta on seotud ja suutuks tehtud.“

„Täna,“ vastas Martin lõbusasti. „See oli tubli, Jennifer!“ kiitis ta.

Nad jätsid nüüd mehed paadis kohta, kus neid alles päeval võidi näha, hüppasid oma paati ja sõudsid „Evelyn Hope“ juurde tagasi.

Seal teatas Martin sõpradele oma teost ja uuesti läks paat samale tee. Seal jäid nad „Donna Diabat“ valvama.

Võis olla möödunud pool tundi, kui Martin tasa küsis:

„Kas asune nüüd tööle? Kuidas tunnete end, Jennifer?“

„Suurepäraselt!“ tuli vastus. „Tunnen asjast juba lõbugi!“

Martin muigas ja tõusis. Nad hüülsid paadiga just pimedas seisva „Donna Diaba“ juurde. Dagod ei ole küllalt valvsad ja olid nüüd pealegi muretud ja ei kartnud ohtu. Nii siis võisid Martin ja Jennifer teist rünnakut alata.

Kuulmatult nagu vaim libises paat suure laeva ümber. Ta oli nii lähedal, et mõlemad paadisolijad kuulsid paljaste jalgade müdinat laevalael. Nad peatasid paadi. Nende südamed põksusid nii tormiliselt, et kartsid selleläbi eneste reetmist.

Igavikupikkune näiv minut möödus. Siis kostsid jällegi sammud. Banaanikoor lendas üle parda ja kukkus Jenniferi põlvele.

„Millal viimaks seal ometi asi algab?“ küsis hää! laevalaelt.

„Vististi varsti,“ oli vastus.

Kolmas avaldas valjusti soovi, daamid „Evelyn Hopelt“ tuua „Donna Diaba“ pardale ja nendega lõbutsema. Jennifer vabises neid soove kuuldes. Uuesti kobas Martini käsi ja võttis vahva neiu peenest käest kinni. See kare mees näis loomusunnilikult teadvat, mil tema lähedust sellele olendile vaja oli.

Nõnda kuulatasid nad veel mõni aeg, siis osutas Martin oma julgele kaaslannale

kerge käepigistusega, et ta relva valmis hoiaks ja tema tagasitulekut ootaks. Osavalt turnis ta vaenulise laeva pardale ja oli varsti Jenniferi hirmunud silmade eest kadunud.

Jennifer arvas iga tema sammu tundvat oma soojal, vabiseval südamel ja saatis teda palavate soovidega tema julgeoleku suhtes. Kui üksainuski ta ära tundis, oli Martin kadunud. Jennifer sulges värisedes silmad, kõik julgus ja jõud näis tast lahkuvat mõteldes, millises hädaohus Martin Sondes sel hetkel viibis. Ja tema ei olnud ta juures, ei saanud teda aidata, hädas talle appi minna. Sel tunnil kasvas Jennifer iseenesest üle. Kõik mõtted enesele, oma täiesti mitte kadestamisväärsele saatusele, kui ta siit leiti, olid kadunud; ta tundis hirmu ja värises vaid selle mehe elu eest, kes temale neil minutitel oli saanud nii kalliks.

Kindla käega tõmbas ta köie, millega paat oli seotud kunnari külge, sirgeks ja oli kunnari varjus peidus. Ta ei olnud Martini lahkumisest saadik teinud ainustki liigutust. Revolver oli tal laskevalmilt käes, nagu Martin seda käskinud, ja ta saatis oma kaaslast mõtetes tema raskel teel.

Martin oli vaheajal jõudnud mootori juurde. Ta laskus põlvili ja kuulatas kiki-kõrvul oma ümber. Ta kuulis meeste hääli, kes olid laeva ninasse koondunud ja hädaohule sugugi ei mõtelnud.

Nüüd oli Martin vististi juba süütetahterjali kohale asetanud, mõtles Jennifer.

Siis hakkas keegi ta kohal laulma. See oli Pascobas, kes seal nähtavasti jalutas.

„Millal seal eemal asi kord ometi algab?“ küsis mees kärsitult.

„Ei see enam kaua kesta,“ vastasid mõned mehed.

Jennifer oleks tahtnud hõisata. Pascobas ei aimanud midagi, polnud Martinit märganud, ja . . .

„Kes siis seal on?“ kajas äkki Pascobase häälel. „Mis see mees seal masinate lähedal toimetab? Mis ta nimi on?“

„Joao, kapten,“ kostis Martini rahulik häälel üsna lähedalt.

„Põrguline!“ mõirgas Pascobas. „Sina pole Joao! Vasco, Deuat . . ., tabage ta!“

Kajas jalgade müdin . . ., kõle karjatus . . .

„Martin Diabo . . .!“

Siis vist oli Martin löönud; järgnes ägamine, puhklemine, müdin, hoigamine . . .

„Lööge ta maha!“ kisendas Pascobas. „Ruttu, tainapead!“

Jenniferi kõrist tõusis hele kiljatus.

„Martin — Martin — siia!“

„Alla! Nad tungivad meile paatides kallale!“ müristas Pascobase häälel.

Jennifer nägi hetkeks tema kogu, siis välgahtasid kaks lasku ja kuulid jooksid Jenniferi peast mööda. Ta nõjatas üsna kunnari varju ja nägi Martinit, kes välgukiirusel alla paati kargas. Nagu halvatult vahitis Jennifer üles; ta silmad imesid endid Pascobasse ja panid ta kõige pisematki liigutust tähele. Ta nägi, et Pascobas kahmas relva ja sihtis. Liikumatuses, mis teda nagu kramp kütkestas, seisis ta nii, sõrm revolvril, võimetu aitama, kuna ta kõris mässas kisendav hirm, kõris, mis oli kinni nõõritud. Talle näis, nagu oleks see kestnud tund aega, ometi oli see vaid kümneid sekundit, siis lahkus võlu ja ta laskis.

Pascobase käsi kahmas küljele — ta vanus tagasi.

Martin oli köie noaga läbi lõiganud, paadi kõva hooga laeva juurest eemale lükanud ja hakkas nüüd kõvasti sõudma.

Noolkiirelt lendas paat üle lainte; kuulid lendasid neile järele, kuid nad kadusid peagi pimedusse, mis neid varjas.

„Tulevad nad meile järele?“ küsis Jennifer hirmuga.

Martin pööras näo „Donna Diaba“ poole, võttis kaaslanna käest kõvasti kinni ja . . .

Jennifer ei teadnud hiljem enam, mida ta kõige enne oli näinud: hirmsat plahvatust või kõrget leeki, mis vaenulise laeva kohale tõusis. Kõuesarnase mürinaga kukusid õhkupaisatud rusud alla kõrgelendavasse vette. See oli õudne hetk.

Mõne minuti pärast olid julged ründajad jälle „Evelyn Hope“ piirkonnas — kõik hädaoht oli möödunud.

„See on nende jälgimise lõpp!“ ütles Martin rahuldatusena.

„Vaesed inimesed!“ kurtis Jennifer.

„On enda juba ammu päästnud!“ rahunetas teda Martin.

„Meie „Evelyn Hope“ on lihtsalt suurepärane!“ kiitis Jennifer, kui laeva kere pimedusest esile kerkis. „Mina armastan teda juba.“

Tajudes silmitses teda Martin.

„Jah, usun koguni, et teie seda võitlust armastasite, Jennifer.“

„Jah, tõesti. See närvekõdistav hetk, mil teadsin teid laeval . . ., iial pole mu elu olnud suuremas ohus kui seekord ja iial pole ma seda intensiivsemalt kaitsnud kui seekord!“

„Nii, nii,“ naeris Martin kibedasti. „Loo-

detavasti ei muutu teiegi viimaks veel too-
reks!“

„Kui rumal ma ometi olin!“ tunnistas
neiu häbelikult, ja nägi, kuidas ta kui õrn
neiu juba oli muutunud. „Aga ma tahan
õppida olla mitte ennastulistav inimene!“

12.

Lili as .

Selles rõõmsas, ülevas meeleolus jõudsid
nad laeva juurde. Igasugune ebakõla ja är-
ritus oli nende vahel kadunud; neid ühen-
das soe sümpaatia, ja õnnelikkus, millest
nad tahtsid kõiki osa saada lasta, elutses
neis. Nad olid nii soovitud ja rahul, et see
olukord neid oleks pidanud hoiatama.

Kuid inimesele ei ole lubatud sellist õn-
nelikkust segamatult nautida; alati on tasa-
kaalustav õiglus oma koirohuga lähedal, et
õnn ei muutuks joovastavaks.

Meelespidamiseks Martinile ja Jennife-
rile, et nad viibisid maailmas ja mitte pa-
radiisis, oli nende kõrvale asetatud Lili as
Seyler. Lili as, Martini poolt kõrvaldatud ja
naiselikkuses haavatud, jälgis teravil sil-
mil seda õrnust ja hoolitsust, millega kapten
Jenniferi laevale aitas. Kõik, mis temas
peitus tige dat ja inetut, keskustelles löögi
andmiseks. Parima meele ga oleks ta nad,
kes nagu enesetmõistetavalt seal õlg õla
kõrval seisid ja särasilmil oma seiklust ju-
tustasid, üksteisest ägedalt lahutanud. Aga
mõistus hoidis teda tagasi — kätte maksta
kavatses ta nii kui nii. Ta teadis juba, et
oli tähtsa leiu tise teinud, mis Martinit
võis sügavasti haavata. Ja ta tahtis teda
haavata, sügavasti, valusasti, kas või nii,
et see haav enam iial ei paranenud, sest
Martin oli see, kes ta armastuse oli hülj-
janud.

Loitvail silmil vaatles ta neid ja kuulis
võimetus meelepahas jutustust, kuidas Mar-
tin laeva õhku lasknud ja nõnda nende
jälgimise võimatuks teinud.

„See on lihtsalt uskumata, et seda kõik
tegit e; milline imetlemisväärne julgus, mil-
line jultvusus. Kuidas võime teid selle eest
täna da.“

Bevis oli otse vaimustatud.

See oli Lili asele nagu märgusõnaks ja
ta võttis rünnakuks hoogu.

„Jah, seda ei jõua me teile iiales tasuda,
kapten, et meile Fogastasse võitlesite vaba
tee Ralf Feltoni päästmiseks.“

Ta väljendas selle nime täielikult. See
hajus kuulmatult ta saatjate kõrvust, kes
alles liig sügavasti olid kiindunud möödu-

nud sündmusesse. Kuid mulje, mis see
Martin Sondesele avaldas, rahuldas Lili ast
täiesti.

Martin otsekui kähvas sirgeks ja jäine
külmus, õigemini: tardumus langes ta
praegu veel säravale näole. Ta heitis Jen-
niferile läbitungiva pilgu, siis sulges ta
kuuldavalt suu ja surus peaaegu üleimiliku
jõuga maha meeleliigutuse, et temas sün-
dinud muudatusest midagi ei märgataks.

Ent Lili as oli kõik näinud ja rõõmustas
seesmiselt.

Nii olid siis ta tunded teda juhatanud
õigeile jälile. Martini ja Jenniferi tähele-
panuvääriv inimeste jaht suundus siis mingi-
sugusele objektile, ja Ralf Felton polnud
keegi muu kui see nurjatu, keda Martin
juba kuid otsis ja keda ta nii hirmsasti
vihkas ja põlgas.

Lili as oleks tahtnud hõisata ja oma tige-
dat rõõmu nõnda õnnestunud löögi üle kõi-
gile kõrvu kisedada. Tema oli seda ühen-
dust juba ammu aimanud ja oma kahtlu-
sele ainult veel kinnitust vajanud. Need
jälgimised olid eneses juba algusest saadik
peitnud niipalju ühtlust, et ta oli mõtlema
hakanud ja nõustunud asja põhjale tun-
gida. Nüüd teadis ta, et Martin ja Felton
ühel ajal olid viibinud samas linnas, tea-
dis, et Jenniferi vend, kellest õde nii suurt
lugu pidas, äärmiselt paha kuulsusega oli,
ja ei suutnud oma saatlanlikku rõõmu selle
leiu tise üle varjata. Ta naeris tumedasti,
kui Martin rühmast paari sammuga erines
ja teda pilguga sundis temale alla salongi
järgnema.

Seal kahmas Martin ta käerandmest va-
lusasti kinni ja ütles käskivalt:

„Mis nime te seal nimetasite? Ralf Fel-
toni?“

„Ralf Feltoni?“ kajatas neiu süttult.
„Teie olete mind vististi valesti mõistnud,
kapten.“

„Ärge valetage,“ susistas kapten ja pi-
gistas Lili ase kätt nii kõvasti, et see hoi-
gas. „Mõistsin teid hästi. Kas see on Ro-
nald Buckinghami õige nimi?“

„Oo,“ hüüdis Lili as sügavasti hingates
ja tegi ehmunud näo. „Seda ma ei oleks
pidanud ütlem a . . . , see tuli mul ärevu-
ses suust. Ärge olge pahane ja ärge seda
teistele ütlege . . .“

„Kas Ronald Buckingham on — Ralf
Felton?“ küsis Martin häälega, mis ärevu-
sest kähises.

„Ei tea.“ Lili as kää nles ja väänles, aga
Martin Sondes pigistas ta kätt nii, kuni
ta kõik tunnistas. „Mina . . . ma ei tohi . .

seda reeta. Meie tunneme teda Ronald Buckinghamina. Selle nime võttis ta hiljem, kui ta mingisugusesse tumedasse asja segati . . . San Illaras.“

Martini rinnust tõusis ohe.

„Mu Jumal! Tema on tõesti Ralf Felton. See nadikael, see — see . . .“

„Töotage mulle mind mitte reeta,“ palus neiu.

„Teie teatasite seda mulle,“ urises Martin.

„Noh — ja?“

Lilias silmitses teda pilusilmil.

Martin vastas seda pilku ärevalt ja kardetavalt, siis lükkas ta neiu põlgusega vastu seina.

„Peame Jumalat tänama selle eest, et ta kuradit ei loonud naiseks — maailma kodanikkude lugu oleks hirmus!“

Raskeil sammel lahkus ta.

13.

Intriigid.

Rahutult jalutas Martin laevalael.

Bevis, kes ta samme nagu vasara hoopes oma kabiini lael tundis, murdis ilmaaegu pead, mis asi kaptenit nii rahutuks võis teha, kuna ju ometi edasireisimiseks kõik eeltingimused head näisid.

Ka Paul Klen oli vihane selle hoolimata mehe peale, kes seal üleval kolistas ja keda ta nii kui nii eriti ei sallinud. Istudes oma unistuste võrgus, kuulis ka Jennifer Martin Sondesi väsimatuid, ühtlaseid samme.

Ainult Lilias oli see, kes teadis, mis asi Martinit nii ärritas; tema tundis kapteni abitu määratseva viha põhjust ja teadis, kuidas ta seda nüüd kibedas võitluses katsus suunata.

Ta oli kavalusega üle löödud, tema, Martin Sondes, oli läinud — Jenniferi liimile. Ta vihkas seda neitut, kes talle nii alatult oli valetanud ja süüdistas teda kirglikult pettuses. Tema — tema oli kõik vastu võtnud tõena ja avameelsusena, ühiga sõna, mis talle ei näitunud nii väärtuslikuna, nii tunnetest kantuna, mida ta ei tajunud, mis aga temas eneseski nii innukalt elas kui midagi äärmiselt väärtuslikku ja puhast. Ja Jennifer oli talle valetanud, teda petnud, oma venna nime talle meeleldi ütlemata jätnud, et teda võita julgele kavatsusele.

Jennifer oli kõik teadnud ja tema — tema oli teda usaldanud, tema sõnu uskunud. Ralf Felton . . .

Hoigamine tuli ta suust.

See alatu, kui ta temale ainult mõtles ja tema tegusid meelde tuletas, valdas teda hirmus viha — see alatu oli Jenniferi poolvend.

Kuidas oli see inimene temaga mänginud. Juba nende esimene kohtamine oleks pidanud ta tähelepanu juhtima mehe iseloomule ja teda ta eest hoiatama!

Martin oli Feltoni maadtundva mehe enesestmõistetavusega löömingust dogadega vabastanud. Felton polnud sellejuures mitte au võitnud; see oli olnud alatu, autu asi, millesse ta oli olnud mässitud, kuid Martin oli arvanud seda noore inimese elutundmatuse süüks ja ta enese juurde võtnud, et ta ei saaks enam uusi rumalusi teha.

Juba seekord oleks mehe nõrk iseloom ja vankuvus pidanud talle silma paistma ja teda kohutama. Kuid selle asemele võttis Martin ta oma hoole alla, muretses talle tööd ja usaldas talle isegi oma agendi kohused Belemis, teda ühtlasi paigutades oma sõprade — Eloendroside — juurde elama, kus ta võis julgesti liikuda. Ta lootis, et see perekond noorele, nõrgale mehele avaldab head mõju. Need inimesed olid lihtsad, aga laitmatud, ometi täis õilsat meelsust ja üliväga võorastevastuvõtlikud.

Ja siiski . . ., kui tema, Martin, kord jälle Belemisse oli läinud, oli ta vaevaga ülesehitatud töö hävitatud, tema kassa tühi, Eloendrosed röövitud, ja veel pahemat oli süüdinud. Juanita Eloendrose, õrna, usaldava lapse, leidis ta nutetud silmil ja Ralf, kõige selle alatuse ja nurjatuse algataja, oli kadunud — põgenenud.

See oli olnud Feltoni vastus usaldusele, sõprusele ja armastusele, mis Martin tema vastu ilmutanud.

Tampicos oli ta Sondesi nime tarvitanud selleks, et pääseda kapteni sõprade perekonda. Peenema vilumusega oli ta valinud enesele kõige rikkamad ohvriteks. Mesura, õilis hidabgo, oli ta avakätel vastu võtnud ja oma teenijaskonna majordoomuseks teinud. Felton oli kohe paraja võimaluse valinud ja usaldavat meest varastanud. Siis Mesura õetütar . . .

Kust sellised mehanärud ometi sellise mõju omavad naiste üle? Kuid seekord oli Martin, kes nagu hunt jänest jälgis, veel õigel ajal kohale jõudnud, et seda roima takistada. Kui Felton nägi „Evelyn Hope“ purjesid kerkivat, oli ta plehku pannud.

Sestsaadik ei olnud Martin iial enam lootust kaotanud seda inimesekujulist madu kätte saada ja jalgade alla tallata. Ta tea-

dis, et ta kord teda veel pidi kohtama ja talle siis kõik sai tasuda.

Ja see oli see roimar, kes oma poolõele teatanud, et „ta vaenlane“ teda ühest paigast teise jälgivat ja ta elu võimatu kibedaks tegevat. San Illaras oleks asi aastal 1919 peaaegu lõpnud. Martin oli tookord Feltoni asukoha välja nuuskinud ja tahtis teha temaga lõpuarvet. Mingisuguses vargapesas tuli kokkupõrge. Felton oli katsunud Martini salaja selja tagant maha lasta, kuid Martin oli ta käest relva paljaste kätega ära kiskunud ja teda raskesti haavanud. Felton oli teinud, nagu oleks ta suremas, ja kui Martin tänavale läks politseid kutsuma, et see Feltoni vangistaks, oli Felton välkkiirelt tõusnud ja Sondesile oma pussi täie jõuga selga pistnud. Ta oli ennast tahtnud kättemaksust vabastada, kes talle enam rahu ei annud, ometi oli see ime, et tal tookord ei olnud õnnestunud Martinit tappa. Mitu kuud oli Martin surmaga maadelnud ja ainult ta tugev tervis ja vintske tahe olid ta veel lasknud eluga pääseda.

Kui ta jälle paranes, oli Felton ammu kadunud.

Ja nüüd juhtisid ta jäljed teda Fogas-tasse. Milliseid kuritöid pidi ta olema toimetanud, et ta oli vangistatud ja vanglasse pandud.

Või oli see jälle mõni trikk ja nime- ning vanglalugu vaid leiutatud, et teda, Martinit, meelitada löksu?

Saabus hommik ja Martin jalutas veel ikka rahutult edasi ning tagasi. Õo polnud ta küsimusi lahendanud. Ta oli unustanud kõik oma ümbruse ja kõik oma meeled välisilma vastu lukustanud, ei märganud siis ka midagi noorepäeva ilust, ei tundnud päikese sooje kiire, mis ta ümber sädelesid, ega märganud Jenniferi, kes oma kabiinist väljunud ja päeva iludust süleles. Ta ei näinud neiu peent, saledat keha, kes kummalisest südamlikkusest täidetuna tema juurde astus, ja vaatas alles üles, kui neiu talle head hommikut soovis.

Jenniferi hääle kõla mõjus talle nagu raske hoop näkku. Martin peatus ja silmitses teda läbitungivalt silmadega, mis loitsid vihast ja põlgusest.

Kui ilus oli Jennifer!

Tema ilu oli midagi uut, pehmet ja siiski . . . , kuidas Martin teda sajatas.

Sõnatult, häält tegemata, kuna neiu ta metsikut nägu nähes valjusti kiljatas, pöördus Martin kannu pealt ja sammus temast mööda.

Einele ta ei tulnud ja ka muidu hoidus

Riigivanem Konstantin Päts,

saab 23. 2. 33. 59 a. vanaks.

ta, kus vähegi võimalik, seltskonnast eemale.

Teisel einel teatati neiu, et kapten oma kabiinis einetab.

Ehmudes, haavudes ja täis umbusku, et eilne kaaslane võis muutuda tänaseks veidrusteks, päris Jennifer temalt aru.

„Teen, mis mulle meeldib, miss Daun,“ tõrjus Martin jämedalt.

Miss Daun! Pisarad tulid talle silma. Ja eile oli ta olnud Jennifer. Kuid ta valitses ennast ja küsis jahedalt:

„Kas peab teie ülalpidu meile väljendama, et meie selts teile enam ei meeldi, kapten?“

„Jah,“ lükkas Martin suust ja kadus niiruttu, et seda võidi arvata põgenemiseks.

Tarretult vaikides vaatas Jennifer talle järele ja teda valdas kibe valu. Ta ei saanud Martinist aru. Mis oli ta temale teinud?

Lõdisedes läks ta teiste juurde tagasi.

„Ta on lontrus, ütlege, mis tahate,“ vihaslast Glen kapteni kuulmatu ülalpeo üle.

Lilias naeratas kavalasti. Sondes tegutses nii, kuidas ta seda oli oodanud ja soovitud. Neiu tülihimu oli rahuldatud ja ta ütles pikaldaselt, nagu see oli ta viis:

„Kuidas tahate seda ürglaane-meest parandada, Paul? Metsmees pöördub oma harjumuste juurde jälle tagasi.“

Päästekomitee.

K. Konik, K. Päts, J. Vilms.

„Aga eile?“ küsis Jennifer arusaamatult. „Oli ta hurmavalt inimlik ja tõusis iseenesest kõrgemale,“ vastas Liliase hammustavalt. „Hommiavalguses haihtub kõik romantika. Martin Sondes on silmanähtavalt selle üle vihane, et õine kuuvalgusõit ilusa neiu kaasas tema võis teha pehmeks ja võib olla nõrgakski.“

„See on ju lollus,“ vastas Jennifer pahaselt.

„Selline inimesetõug kukub igapäevsuse raamist välja, selle üle ei maksa imestada,“ ütles Liliase samal ärritaval toonil.

„See on liialdatud,“ vastas Jennifer, kuid ei võinud öeldu tõelisust ometi valeks ajada, sellest sai ta aru.

Tema mõttelend oli Martini ülendanud ideaalkujuks, millele ta sugugi ei võrdunud. Ta oli unistanud ja ennast näidanud viletsa inimesetundjana.

„Teie teate üsna selgesti, mu armas, et mul õigus on, kuid seda ei taha te tunnistada.“ Liliase vaatas kahjurõõmsalt Jenniferile. „Muide — võimalik, et see on vaid

meie tubli kapteni viis neiusid võita. Karumus teatud pehmuse kannul ja sentimentaalseid jätavad harva mõju avaldamata.“

„Teie — olete võimatu,“ hüüdis Jennifer vastikust tundes.

Kas leidub teist seletust tema arusaamatule vaheldusele tema olekus?

„Meie loobume igasugusest seletusest,“ segas Paul kõrgilt. „See mehenäss on kasvatamata lurjus, muud midagi. Aga ärgu ta asja liialt pingutagu —“

„Teil on õigus,“ õhutas Liliase Pauli viha täie teadvusega. „Mulle muutub kõik see lugu otse õudseks ja ma pean tunnistama, et teie juuresolek mulle on suureks rahustuseks, Paul.“

„Küll ma teid selle mehe ülbuste eest juba oskan kaitsta,“ kinnitas Paul, välja visatud söödast kinni napsates. „Kui me aga siit pääseksime! Aga meie oleme selle mehega seotud ja ei saa temata läbi. Iga tahes, vaat on ülevoolamiseni täis, ja kui ta ei vali teisi, paremaid viisakusevorme, siis õpetan ma nad temale kätte — kui mitte muidu, siis vägivaldaga.“

Paul Gleni laup oli punastunud ja ta käed rusikasse läinud. Nõnda oli ta avameelse, otsekohese, tugeva mehe pilt, kel oma avameelses olekus võimatu oli mõista teiste intriigi, kuna ta ise oli aus ja igalt teiseltki nõudis ausust ja mitte intriigi.

Kummalisel viisil võitles Sondes samal ajal tõusva pehmusega, ja ta pähe asus mõte, et ta ühe kadestaja sõnadele oli andnud liig raske kaalu.

Tänane hommik ei olnud kõigele tõrjele vaatamata temale jätnud mõju avaldamata. Vaade Jenniferile, keda tõusev päike oma särava ümbritses, tema õrn nägu, tema hääle kõla, mis oli kõlanud nii valskuseti, olid temale avaldanud sügava mulje ja ta leidis end äkki mõttelt: Tema ei või seda teada, sel hetkel oli ta vististi avameelne.

Ta seisis oma kajutis ja vedas iseenesega vimma. Ta tusased, pahased silmad viibisid hallil, voogaval merel, kust „Evelyn Hope“ teed läbi murdis. Ta ärevus rahustuse pikkamisi ja ta pea hakkas selgemini, rahulikumalt mõtlema.

Nüüd teadis ta, et Jennifer oma poolvenna rõvedustest midagi ei võinud teada. Neiu nagu tema ei võinud teadlikult mingisugust õigusevastast tegu heaks kiita ega toetada. Ta veendus ikka enam Jenniferi süütuses ja viimaks lõi ta oma palavale laubale: Kas juhiks ta, kui ta oleks vaenlusest minu ja Feltoni vahel teadnud, selle siis otse minu käte vahele? (Järgneb).

Küünlatuli.

Rootsi kirjanik **Selma Lagerlöf.**

4

Kogu tänav oli kihamas. Ka vanemad võtsid mängust osa. Naised vehkisid räti-dega ja mehed barettidega. Kõik nägid vaeva, et tuld kustutada.

Raniero ratsutas nüüd majast mööda, mil oli altaan. Sellel seisis naine. Ta kummardas võre üle, tõmbas küünla Raniero käest ja ruttas sellega majja.

Kogu rahvas hakkas kõvasti naerma ja juubeldama, kuid Raniero kõikus sadulas ja langes tänavale.

Kuid kui ta lamas meelemärkuseta ja võidetuna, muutus tänav kohe lagedaks.

Keegi ei tahtnud ta eest hoolitseda. Ainult ta hobune peatus ta kõrval.

Niipea kui rahvahulk tänavalt oli kadunud, tuli Francesca degli Uberti põleva küünlaga majast. Ta oli veel ilus, ta näojooned olid pehmed ja ta silmad tõsised ja sügavad.

Ta astus Raniero juure ja kummardas ta kohale. Raniero lamas meelemärkuseta, kuid silmapilgul, mil küünlavalgus ta näole langes, tegi ta liigutuse ja ajas enese üles. Näis, nagu oleks küünlatulel ta üle vägev võim. Kui Francesca nägi, et ta oli meelemärkusel, ütles ta: „Siin on su küünal. Ma kiskusin ta sinu käest, sest nägin, et sa tahtsid teda põlevana hoida. Ma ei teadnud teist teed, et sind aidata.“

Raniero oli kukkudes vigastusi saanud. Kuid nüüd ei võinud keegi teda peatada. Ta ajas enese aeglaselt üles. Ta tahtis ära minna, kuid vankus uuesti ja oleks peaaegu teistkorda langenud. Siis katsus ta hobuse selga istuda. Francesca aitas teda. „Kuhu tahad sa minna?“ küsis ta, kui Raniero jälle sadulas istus. „Tahan minna Toomkiriku,“ vastas Raniero. „Siis tahan sind saata,“ ütles Francesca, „sest ma lähen messile.“ Ja ta võttis valjad ja juhtis ta hobust.

Francesca oli Raniero esimesel silmapilgul ära tundnud. Kuid Raniero ei näinud, kes ta oli, sest tal polnud aega teda vaadelda. Ta pilk viibis ainult küünlatulel.

Teel ei kõnelenud nad sõnagi. Raniero mõtles ainult küünlatulele, mida neil viimastel silmapilkudel hästi tahtis kaitsta. Francesca ei võinud kõnelda, sest talle näis, et ta ei tahtnud selgust selle kohta, mida ta kartis. Ta ei uskunud muud, kui et Raniero vaimuhaigena koju tagasi oli

pööranud. Kuid kuigi ta selles peaaegu veendunud oli, ei tahtnud ta temaga rääkida, et mitte täit selgust saada.

Mõne aja pärast kuulis Raniero, et keegi ta kõrval nuttis. Ta vaatas ümber ja märkas, et see oli Francesca degli Uberti, kes ta kõrval käis ja nuttis. Kuid Raniero vaatas teda ainult silmapilgu ega öelnud talle midagi. Ta tahtis ainult küünlatulele mõelda.

Raniero lasi end käärkambri juure viia. Seal astus ta hobuselt. Ta tänas Francescat abi eest, ei vaadanud aga mitte teda, vaid vahtis ainult küünalt. Ta läks üksi käärkambri vaimulikkude juure.

Francesca astus kiriku. Oli laupäeva õhtu ja kõik küünlad kirikus seisis süüta-matult altari, leina tundemärgiks. Francescale näis, et ka temas oli kustunud iga lootuse leek, mis kord tas oli põlenud.

Kirikus oli väga pidulik. Altari ees seisis hulk preestreid. Palju toomhärراسid istusid kooril ja nende seas ka piiskop.

Mõne aja pärast märkas Francesca, et vaimulikkude seas tõusis liikumine. Peaaegu kõik, kes messist osa ei võtnud, tõusid ja läksid käärkambri. Lõpuks läks ka piiskop.

Kui mess oli lõpul, astus üks vaimulik koorile ja hakkas midagi kõnelema. Ta ju-

E. V. loomispäevilt: 15 a. tagasi.

Ajutise Valitsuse peaminister K. Päts
ja välisminister **J. Poska** (+) enne Ajutise
Valitsuse volituse mahapanemise teadaannet.

tustas, et Raniero di Ranieri püha tulega Jerusalemast Florentsi oli tulnud. Ta jutustas, mis rüütel teel oli kannatanud. Ja ta kiitis teda üliväga.

Inimesed istusid imestanult ja kuulasid pealt. Francesca polnud iialgi nii õndsat tundi üle elanud. „Oh Jumal,“ ohkas ta, „see on suurem õnn, kui suudan kanda.“ Ja pisarad voolasid, kuna ta kuulatas.

Preester kõneles kaua ja kujukalt. Lõpuks ütles ta vägeval häälel: „Võib näida väike asi, et küünlatuli toodi Florentsi. Kuid ma ütlen teile: Paluge Jumalat, et ta kingiks Florentsile palju igavese tule kandjaid, siis saab meie linn võimsaks ja on õnnistatud teiste linnade seas!“

Kui preester oli lõpetanud, avati toomkiriku peauksed ja protsessioon, mis oli kiirelt kokku seatud, astus sisse. Seal läksid toomhärрад ja mungad ja vaimulikud ja nad sammusid keskmist teed mööda altari poole. Lõpuks tuli piiskop ja tema kõrval Raniero samas mantlis, mis ta kogu teel oli kandnud.

Kuid kui Raniero üle kiriku läve astus, tõusis vana mees üles ja astus ta poole. See oli Oddo, selli isa, kes oli töötanud Raniero töökojas ja kes enese tema pärast oli poonud.

Kui see mees oli jõudnud piiskopi ja Ranieron, kummardas ta nende ees. Selle järele ütles ta nii valju häälega, et kõik kirik teda kuulis: „Florentsile on see suur sündmus, et Raniero on toonud Jerusalemast püha tule. Sarnast pole varem juhtunud. Sellepärast ehk ütlevad mõned, et see võimatu. Ja sellepärast palun ma, et kogu rahvale antaks teada, mis tõendusd ja tunnistajad on Ranierol, et see tõesti on Jerusalemas süüdatud tuli.“

Kui Raniero kuulis neid sõnu, ütles ta: „Aidaku mind Jumal. Kuidas võivad mul olla tunnistajad? Olin kogu tee üks. Kõrbed ja metsamaad peaksid siis minu eest tunnistama.“

„Raniero on aus rüütel,“ ütles piiskop, „ja meie usume ta sõna.“

„Raniero oleks ise teadma pidanud, et selle üle võib tekkida kahtlus,“ ütles Oddo. „Ega ta üsna üks ei ratsutanud. Ta kannupoisid peavad ta eest tõendama.“

Seal astus Francesca degli Uberti rahvahulgast ette ja ruttas Raniero poole. „Milleks on vaja tunnistajaid?“ hüüdis ta. „Kõik Florentsi naised annavad vande, et Raniero kõneleb tõtt.“

Nüüd naeratas Raniero ja ta nägu muutus silmapilguks rõõmsaks. Kuid siis pöö-

ras ta pilgud ja mõtted uuesti küünlatule juure tagasi.

Kirikus tõusis suur segadus. Mõned ütlesid, et Raniero ei tohtivat süüdata küünlaid altaril, enne kui ta asi on tõendatud. Nende seas oli palju ta endiseid vaenlasi.

Siis tõusis Jacopo degli Uberti ja kõneles Raniero eest. „Arvan, kõik teavad, et minu ja mu väimehe vahel liig suur sõprus pole valitsenud,“ ütles ta, „kuid nüüd tahame mina ja mu pojad ta eest tunnistada. Me usume, et ta selle teo korda on saatnud ja me teame, et see, kes sarnase ettevõtte läbi võis viia, on tark, ettevaatlik ja suursuguselt mõtleb mees ja me rõõmustame teda eneste seas vastu võtta.“

Kuid Oddo ja paljud teised ei tahtnud Ranierole head. Nad kogusid kokku ja oli kerge näha, et nad oma nõudest ei tagane.

Raniero mõistis, et nad, kui tuleb võitlus, kohe katsuvad küünlatuld kustutada. Kuna ta pilgud kindlalt vaenlastel puhkasid, tõstis ta küünla nii kõrgele kui võis.

Ta nägi surmani väsinud ja meeleheitlik välja. Tást oli näha, et ta ootas ainult kaotust, kuigi tahtis viimseni vastu panna. Mis aitas see, kui ta tohtis tuld süüdata! Oddo sõnad olid olnud talle surmahoobiks. Kui kahtlus kord oli tekkinud, siis pidi ta laienema ja kasvama. Talle näis, et Oddo küünlatule juba igaveseks ajaks oli kustutanud.

Väike linnuke lendas läbi avatud uste kiriku. Ta lendas Raniero tule poole. See ei võinud seda kiirelt küllalt tagasi tõmata, lind põrkas selle vastu ja kustutas leegi.

Raniero käevaras langes maha ja pisarad tulid talle silma. Kuid esimesel silmapilgul tundis ta seda kergendusena. Oli parem nii viisi, kui et inimesed leegi oleks kustutanud.

Väike linnuke lendles segaselt edasi ja tagasi, nagu teevad kõik linnud, kui satuvad kinnisesse ruumi.

Seal kõlas läbi kiriku valju hütid: „Lind põleb! Püha küünlatuli on ta tiivad põlema pannud!“

Väike lind häälitsetes kartlikult. Ta lendas mõned silmapilgud nagu rahutu leek koori kõrgete võlvide all. Siis langes ta kiirelt ja kukkus surnult madonna altari ette.

Kuid samal silmapilgul, mil lind langes altarile, seisis seal ka Raniero. Ta oli teinud enesele tee läbi kiriku, teda polnud midagi peatada võinud. Ja leekide küljes,

mis põletasid linnu tiivad, süütas ta küün-
lad püha neitsi altariil.

Seal tõstis piiskop oma kepi ja hüüdis:
„Jumal tahtis seda! Jumal tunnistas ta
eest!“

Ja kõik rahvas kirikus, ta sõbrad kui ta
vaenlased, lakkasid kahtlemast ja imesta-
mast. Nad, hüüdsid kõik, Jumala imest ra-
batuna: „Jumal tahtis seda! Jumal tun-
nistas ta eest!“

* * *

Ranierost on veel jutustada, et tal kogu
eluaeg oli õnne, ja et ta oli tark, ettevaat-
lik ja kaastundlik. Kuid Florentsi rahvas
nimetas teda alati Pazzo di Raniero, mäles-
tuseks, et teda oli peetud hulluks. Ja see
sai talle aunimeks. Ta asutas suursuguse

suguvõsa ja need võtsid omale nimeks
Pazzo ja nimetavad end veel praegu nii.

Edasi olgu jutustatud, et Florentsis sai
kombeks igal aastal pühade laupäeval pü-
hitseda pidu mälestuseks, kuidas Raniero
tagasi tuli püha tulega, ja seal juures las-
takse alati kunstlikul linnul tulega läbi
toomkiriku lennata. Ja nii pühitsetakse seda
pidu vist ka tänavu, kui mitte ses asjas
muutust pole tehtud.

Kuid kas see on tõsi, et püha tule kand-
jad, kes elasid Florentsis ja selle linna to-
redamaks maailmas tegid, oma eeskujul
Ranierolt võtsid ja selle läbi julgustatud
said ohverdama, kannatama ja vastu pi-
dama, see jäägu siin ütlemata.

Sest mis valgus on teinud, mis tuli tume-
datel aegadel Jerusalemast, see ei lase end
mõõta ega ära arvata. (Lõpp.)

Vambola.

Malle Jann.

Ma minevikku vaon, ma kaotan aastasadu,
Näen kodumaad — veel enne pikka und,
Kui õhus hõljus orjus — tunda oli kadu
Ja peagi vabadusel — saabus surmatund. —

Mis sumin kostab täna pühas hiies?
Mis sala kohin Taara tammedes?
Mis kogud need, kättpidi üksteist viies?
Nad ohvrikivil seisvad oodates.

Kes puudub, keda ootvad Eesti mehed?
Pilk läbipuuri õiset pimedust —
Oks praksatab, puul värisevad lehed —
Kas kaua varjab tammik saladust?

Neil puudub Vambola. Noor vanem vapper
Peab igal hetkel hiide ilmuma,
Käes ohvritall ja sõjatapper,
Peaks paremale — veri voolama!

Vait! Kogu tõuseb püha puude vahelt,
Noor vanem ilmub, vaikib tuulehoog,
Hiis kuulatab: „Uus vaen on ilmund lahelt,
Meil surma külvab mere hõbevoog.

Raudrüütlitel on suured, võimsad laevad,
Kas ununend siis kindel Eesti meel?
Meid aitab Taara, mööduvad meil vaevad,
Ka Lembit elab, pole hukkund veel!

Meil purunemas kallis Eesti kodu,
Sest päästa võib meid äraandja surm.
Kui tülid kestvad ikka ühtesoodu,
Siis põllud tühjad, kuivab kodunurm.

Täis langenuid on kodu metsad
Ja süüdi — reetja petlik keel.
Kus on mu maleva — kus eestlased onehtsad?
Ei manala neid kõiki neeland veel.

Ei kao siit iial Eesti hiied, tammik,
Meil kiitust laulab tuleviku põlv!
Ja Eestile jääb siiski mererannik —
Need meie niidud, meie org, ta nõlv!

Siis pühas hiies vandus truudust malev —
Kuid toorus võitis, võitis rüütli mõök.
Pead siiski tihti tõstis Eesti Kalev
Ja täis sai viimaks võõra võimu lõõg! —

Nüüd Eesti vaba — lahkus surmauni!
Meil ärkas vapper, julge Vambola!
Kui siiski reetja, julmur, tekib mõni —
Ta nuhtlus lõpeb — ainult surmaga.

Tulevahetus oopiumi salakaubitsejatega.

Inglise kirjanik **Frank Andrew.**

Ameerika kurjategijatejõugud võiks väga hästi nii mõndagi oma Aasia ametivendadelt õppida. Mis puutub organisatsioonis, mõrtsukalikku julmuse ja hoolimatusse, varjutab Kesk-Aasia oopiumisalakaubitseja Ühendriikide kõige hulljulgemad alkoholisalakaubitsejad. Eriti too Turkestani nurk, mis moodustab otsekohese ühenduse afgaani ja läänehiina piirimaade vahel, on ainus suur valgusara kaabakluse mänguplats, ühegi vastiku teo eest tagasi ei kohku, et täita oma taskuid oopiumisalakaubitsemisest saadud rahaga. Ja nagu Ameerikas nõuab ka siin võitlus kurjategijate vastu iga aasta arvutuid inimohvreid.

Hiina ametivõimud olid pööranud Briti peakonsulaadi poole, et leida toetust suuremaks kallaletungiks oopiumisalakaubitsejatele. Ettevalmistused selleks lahinguks sündisid salaja, kuna elanikud enamasti kurjategijatega sümpatiseerisid; keegi ei oska osavamalt vaikimisraha maksta ja üles osta kui aasialane. Hoolimata kõigest ettevaatusest, pidid meie kavatsused siiski avalikuks saanud olema ja kohe algasid vastaspoole tõrjesammud. Et üks minu mehi, kes mind ekspeditsioonil saatma pidi, ühel ööl tumedal kõrvaltänaval ära tapeti, ei ole erilisel tähelepanuvääriline; Aasia linnad, eemaligast tsivilisatsioonist, ei ole õhtusteks jalutuskäikudeks kohased. Kuid nüüd näis mu sisemaalaste seas massiline surm niitvat; möödus vaevalt päev, mil üks mu mehi iseäralistel oludel surma ei saanud. Nelikümmeid kaheksa tundi enne meie teeleminekut mägedesse, kus arvasime salakaubitsejaid leida, oli värviliste teenrite ja palgaliste trupp, mis seisis peakonsulaadi ja mu majapidamise teenistuses, seitsmeteistkümne pealt nelja meheni kokku sulanud!

Vabaksaanud kohtade täitmine ei teinud kõige vähemaid raskusi; sisemaalased soovivad ju alati kohta valgete majapidamises. End pakuvaist inimesist valisin tosin kõige usaldatavamaid; kõigil olid suurepärased tunnistused ja nad avaldasid head muljet. Õhtul enne väljamarssimist palusin kohaliku politseivõimu külla, et koguda veel kätte saadavaid teateid salakaubitsejate kohta; ükski ei tunnud ümbruskonna kelme pare-

mini, kui see väike, rasvane Hiina ametnik, kes hoolitses linna rahu ja korra eest. Peale tavalikke teretustseremoonioid oli ta esimene küsimus, kas ta tohtivat meest lähemalt silmitseda, kes talle minu maja ukse olevat avanud; koja poolhäämaruses olevat talle selle kahtlane sarnadus meie poolt otsitud salakaubitsejatejõugu ühe kurikuulsa liikmega silma torganud. Minu imestuseks ei ilmunud aga minu kutsumise ja helistamise peale ei kõnesolev teener ega keegi teine palgaline. Mõistatus lasi end kergesti lahendada, kui lõpuks ise neid inimesi otsima läksin; kogu tosinast vastpalgatud inimesist oli üksainus, kõögipoiss, järele, kuna kõik teised peale politseivõimu ilmumist laiali olid joosnud! Hiljem selgus, et salakaubitsejatejõuk mitte ainult mu eelmised palgalised tapnud ei olnud, vaid ka terve rea oma liikmeid vabakssaanud kohtadele oli asetanud, nii et mina, kui see plaan oleks õnnestunud, võitluses salakaubitsejate vastu tingimata minu poolt palgatud kelmide küüsi oleksin langenud!

Suure rutuga täiendasin järgmisel hommikul oma meeskonda inimestega, kes politseijuhil poolt välja olid otsitud; vastu lõunat võis meie ekspeditsioon lõpuks ometi teele asuda. Meie plaan oli Yarkandi linnas väikese trupi sisemaalastest tolliametnikkudest kokku saada, et sealt ühiselt operatsioone alata. Esimene päevamarss möödus ilma eriliste sündmusteta; kuid öö Yarkandis näitas meile, et meie vastasid iga juhust kasutasid, et meid kahjatuks teha. Varajasel hommikutunnil ärkasin seletamatust hingamishädahoost, ruum oli täis musta, kibedat suitsu. Ühe hüppega olin voodist väljas; selgesti võisin enese all juba praksuvaid leeke kuulda ja läbi akende tungis punane tuleuma. Minu ehmatuses oli toauks väljaspoolt lukustatud, tundemärk, et siin oli tegemist hästiettevalmistatud tembuga. Peale paljuid asjatuid katseid suutsin ukse lõpuks jõuga lahti murda ja seisin valuhüüdega trepil kus juba mehekõrgused leegid möllasid. Õnneks andsid põlevad palgid minu all järele; arvutute põletishaavadega ja nahakriimustustega pääsesin lõpuks tänavale. Nüüd selgus, et ka mõlemad naabermajad põlesid, kus olid

mu mehed öökorteris; mu sisemaalasest juhi juhusliku ärkamise tõttu olid nad endid õigel ajal päästa saanud; peale ühe vaese kuradi, kes nähtavasti suitsus mines-tanud ja ära põlenud oli. Hilisemate uuri-miste põhjal sain teada, et majaomanikud ise salakaubitsejate näpunäidetel majad süüdanud olid; meie surma puhul oleks jõuk kahju tasunud ja vastava vaevapalga maksnud.

Peale nii paljuid ebasoodsaid eeltähiseid algasime oma marssi mägedesse mitte just roosilises meeleolus; kuid nüüd naeratas meile õnn. Üks mulle tuttav mullah, prees-ter, kohtas meid kolmandal päeval luura-miskäigul ja andis meile väärtulikke tea-teid. Ta oli kindlast allikast kuulnud, et salakaubitsejad järgmisel ööl suurt oopi-umi laadungit üle piiri viia tahavad; ka-vatsetud üleminekupunkt oli umbes kuus-kümmend kilomeetrit meie seisukohast eemal ja sarnast distantsi olid salakaubitse-jad vist küllaldaseks pidanud. Kohe kokku-kutsutud sõjanõukogu, millest võtsid osa tolliametnikud meie trupis ja mu juht, ot-sustas jõuku ühes kitsas kuristikus püüda, kus ta oma jõudusid tarvitada ei saaks ja sellepärast vähese verevalamisega arvestada võidi. Ja nüüd algas üks pingutatavamaid, hirmsaid marsse, mida kaasa olen tei-nud! Meie arvutuste järele pidime igatahes vastu keskööd lahinguplatsile jõudma, et veel õigeaegselt soodsat asukohta kindlus-tada. Kuuskümmend kilomeetrit mitte täie-likult kaheteistkümne tunniga neil viletsail teil, tulises kuumuses, tõustes sajandeid meetreid püstloodis mäkke, laskudes siis jälle mäenõlvadelt alla, kus pidi kähakile roomama, kandes relvasid, laskemoona ja muud varustust; nii kergelt vist keegi osa-võtja seda väikest ekspeditsiooni ei unusta!

Lõpuks saavutasime sihi varsti peale kella kahteistkümmend öösel. Pimeduses pidime endid juhi hooleks usaldama, kes jaotas meeskonna strateegiliste punktide järele. Nii palju kui näha võis, oli kuristik umbes pool kilomeetrit pikk ja ta põhjas tegi äge mägestikujõgi iga ülemineku või-matuks, kuna kakskümmend meetrit kõr-gemal vaevalt meetrilaine tee ümber ta serva jooksis, mida mööda salakaubitsejad pidid tulema; võis vaevalt kujutleda ide-ealsemat kohta meie ettevõtte jaoks. Peale täpset läbirääkimist asusime juhata tud koh-tile.

Meie kannatus pandi valjule proovile. Tund tunni järele möödus ja salakaubitse-

jad ei ilmunud, nii et lõpuks uskusime, et ettevõtte ehk edasi on lükatud. Kuid umbes kell neli hommikul kuulsime hobuse hir-numist ja silmapilk hiljem võisim oma luu-repostilt algavas hämaruses rongi lähene-mist näha. Aeglaselt ja tontlikult möödus minust ahel, milles oli umbes viiskümmend inimest ja kaks tosinat veohobuseid; loo-made jalad olid hoolikalt õlgedesse mähi-tud, et nad ei teeks kära. Lõpuks oli õine protsessioon mööda, viimane mees hom-miku kerges udus kadunud. Ettevaatlikult hiilisin mina juure jäänud meestega alla teele, et põgenemist võimatuks teha; siis järgnesid kolm püssipauku, mis meie sõpru, kes ootasid tee teises otsas, tähelepaneli-kuks pidid tegema.

Kui olime arvanud, et salakaubitsejad oma lootusetu seisukorra tõttu kergesti alla annavad, olime hirmsasti eksinud. Nii pea kui ma oma meestega edasi marssisin, et suruda jõuku meie ja üleval ootavate tolli-ametnikkude vahel, tulistasid nad ägedalt. Ei jäänud muud üle, kui esialgu teekää-naku taga varju otsida ja edaspidise arve-pidamise üle nõu pidada. Õnneks algas nüüd päev, nii et vähemalt lahinguplatsi näha võisime. Mu juht tegi lõpuks ettepaneku mitme mehega tagasi marssida ja sobival kohal katsuda mägedesse tõusta, et sealt salakaubitsejaid tule alla võtta. Tõepoolest tähendas see teguviis võitlust suurel mää-ral; jõuk oli nüüd kolmest suunast, eest, tagant ja ülevalt, meie kallaletungile kätte-saadav ja pidi ikka rohkem keskuse poole tõmbuma. Kuid oma kaubapallide ja ho-buste taga kaitsesid nad iga jalatäit pinda meeleheitleni; meie hüüetele, et nad annaks alla, vastasti korrapäraselt tugevama tu-lega.

Kuid lõpuks viis meie üleolev seisukoht siiski võidule. Üks teise järele said sala-kaubitsejad raskesti haavata, umbes tosin neist oli juba kuulide all kokku langenud. Ikka lähemale nihkusime teisest küljest ettetungivaile tolliametnikele, kuni meid ainult veel kakskümmend meetrit lahutasid, kus veel pool tosinat salakaubitsejaid sei-sis. Tahtsime parajasti viimast tormijooksu alata, kui salakaubitsejad äkki kisaga tõ-keste tagant üles kargasid; välgikiirelt vis-kusid nad üle tee serva kuristikku ja olid kadunud. Kaheksakümmend meetrit allpool neelas jõgi nende kuue inimese laibad, kes tahtsid meelsamini surra, kui kohtuvõi-mude kätte langeda!

Salakaubitsemise ulatusest saadakse väike aimdus, kui kuuldakse, et meie sel ööl

peaegu poole miljoni krooni eest kaupä, peamiselt oopiumi üle võtsime. Kuigi näib julm, et siin peaaegu viiskümmend inimest surma leidma pidid, et seadust toetada, mis sellele maale võõrvõimude poolt peale

on sunnitud, on seegi hind ometi vaevalt küllalt kõrge, kui õpitakse tundma nime- tut viletsust, piinarikast, vaevast lõppu, mida oopium valmistab Aasias miljonitele inimestele.

Öine külastus.

Hollandi kirjanik **J. P. Baljé.**

Rikas kaupmees van Bremen ärkas, kui kare käsi teda õlast raputas. Hämastudes hõõrus ta silmi ja vaatas ikka veel unele- des ühele maskeeritud näole ja — revolvi- suule. Ehmudes liigutas ta, kuid kohe lä- henes revolver ähvardavalt ja sumbutatud hääl ütles kurjalt:

„Suu! Mitte liigutada! Ja mitte rää- kida, enne kui ma midagi küsin. Mõistate?“

Van Bremen noogutas. Nüüd läitis mas- keeritu sigareti, pidades selle juures oma ohvrit teravasti silmas. Tõmbas tooli voodi ette ja istus sinna. Siis nükkis ta tuha si- gareti otsast, tõmbas paar sügavat vopsu ja pööras siis oma läbitungivad silmad van Bremenile.

„Teie olete kaabakas, oma teenijaskonna kurnaja ja väljajameja, hirmus inimene kogu ümbruskonnale!“ ütles ta viimaks naisugu- sel toonil, nagu oleks ta van Bremenit ter- vise järele küsinud. „Ja sellepärast olen otsustanud teile head mälestust serveerida.“

Hirmuga hoidis van Bremen revolverit silmas, sest et selle suu ähvardavalt oli temale suunitud. See oli siis olukord, nagu seda tihti kirjeldatakse detektiivromaanides. Suure huviga oli ta alati selliseid romaane lugenud ja imetlenud roimarite julgust ja nende ohvrite kavalust, mille abil ohver ennast oskas umbkotist päästa. Öieti oleks ta nüüd pidanud roimari kallale kargama, temalt revolveri ära kiskuma ja politseile telefoni mima. Aga tema ei olnud kange- lane, ta teadis hoopis vastupidist, et tal julguse juppigi ei olnud. Hirmuhigi seisis ta laubal ja ta ei julenud sedagi kuivatada, kartes keelatud liigutust teha. Miks see kaabakas ometi nii kaua vaikis? Van Bre- men tundis tõsist kergendust, kui võõras viimaks ometi hakkas rääkima.

„Mina pole ametilt roimar,“ ütles ta „ja

ma loobun isegi oma inkognitost. Olen... see kaubareisija, kelle te täna õhtupoolel nii alatult lasksite oma büroost välja visata! Te ei tahtnud mind kuuldagi võtta ega annud mulle isegi võimalust minu kaupä, millega ma omale elutülespidamist teenin, teile esitada. Täna õhtupoolel olite teie härra ja meister... , nüüd on osad vahe- tatud! Nüüd ei soovi ma oma kõneosavust teile enam raisata!“

Rahulikult pani mees sigareti kõrvale ja võttis taskust tüki paberit. Ulatas selle van Bremenile ja andis talle ühtlasi ka oma täitesulepea.

„Kirjutage selle kirjale alla!“ käskis ta ähvardades. „Teie ei tarvitse seda lugeda; kas sisuga rahul olete või ei, allakirjuta- misest te ometi ei pääse.“

Täitesulepea värises van Bremenit käes ja ta vaatas abitult ringi. Kuid uuesti lä- henes revolverisuu ävardavalt ta laubale, ja ruttu kirjutas ta oma nime paberile alla. Ruttu kiskus võõras paberit käest, vaatas tähelepanelikult allkirja ja naeris süngelt.

„Sellest aitab,“ pomises ta rahuldudes. Siis taganes ta pikkamisi, ohvrit kurjalt käskides vähemalt veerand tundi rahulik olla, ja kadus siis avatud akna kaudu. —

Möödus kaks päeva täis närvilist põne- vust. Siis anti temale ära erakorraliselt suur kast, mille kolm meest ta ärisse kandsid. Kui kaas avati, leiti kõige pealt kiri, mille ta ruttu avas. Mees kahvatas, kui luges:

„Väga austatud härra!

Rõõmustame väga teie tellimist vastu võttes. Siin juures saadame teile soovitud kakstuhat mängurevolverit ja loodame teilt varsti järeltellimisi.

Võrdluseks lisame ühe eksemplari, mille töötamiseviisi teile meie esitajal, kui ta teid viimati külastas, au oli seletada.“

Meremaine.

Ungari kirjanik **Adorjan Bonyi.**

1.

See oli 1920. aasta sügisel, kui ma pärast pooleaastast viibimist Ameerikas aurik „Concordial“ algasin kodureisi.

„Concordia“ on üks neid hiigellaevu, millesse meieaegne inimene on mahutanud kõik oma võimise ja teadmise. Laev ujus meiega päeval nagu lumivalge linn, öösel nagu valgustatud vaimudesaar.

Kohe esimesel päeval leiutasin ma laeval suure rõõmuga ühe tuttava, mr. Calkinsi, ärimehe New-Yorgist. Veel samal õhtul esitles mr. Calkins mulle laeva suures salongis, kus palmide ja suurte lühtrite vahel mängis muusika, oma proua.

Veel kunagi oma elus polnud ma kohelnud sarnast naisolendit. Oleks vähe ütelda, et ta oli ilus, imeilus. Tema iluduse jaoks puudus sõna; temal oli iseäralik lõhn ja iseäraline mõistatuslikkus.

Mõistatuslikkus? Usun, et seda olen hästi väljendanud. Sest selle hurmav-puhta ja selge näo, selle sihvaka, saleda, paenduva keha ja üldse tema täielikkuse ja rikkuse poolt saavutatud kindluse kohal lehvib midagi, mis mind tegi sügavasti rahutuks. Midagi, mida vaid tunda võidi ja mis voo-gas südamest, hingest, teda ümbritsedes ja kattes.

Kui ma nüüd kõigele tagasi mõtlen, tahab mulle näida, nagu oleksin mina olnud laeval ainus, kes selle hurmava naise saladuslikkust aimas. See polnud mure, valu ega hirm, lei elutüdimus ega armastus — võib olla kõigest sellest midagi ja ometi rohkem kui see kõik.

See naine rääkis vähe. Ta silmitses tantsijaid; kui teda tantsima paluti, raputas ta naeratades pead, kui keegi temalt midagi küsis, vastas ta hajameelselt: mõnikord oli, nagu ehmuks ta äkki, ja siis oli ta minut või kaks elavam. Mõnikord tõstis ta sektiklaasi ja puudutas jooki keeleotsaga. See oli kõik, mis ma tol esimesel õhtul märkasin.

Siis nägin teda peagu iga päev. Luge-misetoas või laevalael, kus ta edasi ja tagasi jalutas. Siis lamas ta jälle pikutus-toolil päikese käes. Kuid tundide kaupa võis ta, rinnutades reelingul, merd silmitseda.

Abielupaar tegi vähe tutvust. Ainult üksikud valitud kuulusid nende seltsi, teiste

hulgas ka laeva komandant Daniels jäi mõnikord proua juurde seisma, kui see mere vaatlemisse oli süvenenud, ütles talle mõned viisakad sõnad, millele proua iga-kord ei vastanudki, mispeale kapten käe mütsi äärde tõstis ja edasi läks. Kapten ei söönud alati suures söögisaalis. Kogu reisi ajal ilmus ta võib olla neli, viis korda ja istus laua otsa oma kohale, kus temale laud alati oli kaetud.

Tema oli iseäralik mees, tugev, tõsine, noor. Ta olevus tuletas meelde terase kül-must ja kõvadust. Mina arvasin, et seda meest mingi asimaailmas ei suuda ta rahus erutada. Tema tumesinist pluusi ehtis kit-sas pael suure hulga sõjamedaljedega.

Calkinsid ei istunud minust söögilauas kaugel; nii võisin neid iga päev vaadelda. Oli selge, et see mees oma naist anduvalt armastas. Seda ilmutas ta iga sõna ja pil-guga. Proua — noh, võimalik, et temagi teda armastas, kui ta peale mere üldse veel midagi armastas.

Kolmandal päeval, õhtusöögi puhul, pais-tis mulle Calkins närvilisena ja erutatuna. Proua Calkinsi taldreku ees seisis vaas ja selles ainus lill. Orhidee. Ilus, suurepärane orhidee. See oli seda silmatorkavam, et mujal laual ainustki lille polnud. Ma nägin, et Calkins rääkis lillest. Vihaselt rääkis ta. Proua silmitses lille hajameelselt nagu kõike muudki maailmas, siis tõstis ta silmad Cal-kinsile ja see ei rääkinud enam sõnagi.

Järgmisel päeval puudus lill, aga sellele järgneval oli ta jälle seal ja järgmisel taas. Kaks päeva jäi ta tulemata, siis ilmus ta uuesti.

Olen veendunud, et Calkins lille kohta iial enam midagi ei märkinud, aga ta kan-natas, kannatas raskesti, niipea kui orhidee ta proua ees seisis.

Mina armastan asjade ja nende tähen-duse vahel sidet otsida. Orhidee tegi minu järelmõtlikuks; ma mõtisklesin, uurisin ja panin tähele, kuni leiutasin, et lill alati vaid siis laual seisis, kui kapten laualt puudus.

Lollus — mõtlesin, mis on kaptenil selle miljonäri-prouaga ühendust? Nad tunnevad üksteist vaevalt ega vaheta peaaegu kunagi sõnakestki.

See kõik oli tõsi, aga ka järgmistel päe-

Valentine Kask, ooperilaulja, „Estonias“.

Ernst Rosenberg, haridustegelane Rakveres.

Karl Robert Pusta, saadik Pariisis, 50. a.

Theodor Ussisoo, Riigi-Tööstuskooli juhataja, 55. a.

Jaan Siitska, pangat. ja ajaloo-teadlane Tallinnas.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

17. veebruar:

- 1888 Johan Hansen, tulundustegelane Tallinnas.
- 1889 Jaan Jakobson, põllumees Tarvastus.
- 1867 Ado Kaat, õpetaja Tõrvas.
- 1899 Paul Martinov, advokaat Elvas.
- 1850 Johan Matto, ärkamisaja tegelane Tartus.
- 1864 Gustav Pihlakas, kirjustaja.
- 1891 Ernst Rosenberg, haridustegelane Rakveres.
- 1891 Karl Kallio, kaitseväelane Tapal.
- 1854 Joosep Heinrich Virkhaus, ärkamisaja tegelane Tartus.
- 1889 Ado Välja, metsnik Jõhvis.

18. veebruar:

- 1865 August Grünberg, põllumees Heimtalis.
- 1888 Jaan Kodres, kalandustegelane Tallinnas.
- 1886 Leopold Gustav Konnov, ametnik Tartus.
- 1876 Voldemar Lender, insener Tallinnas.
- 1888 Richard Samarütel, põllumees Sõmerpalus.
- 1879 Jaan Toffelmann, tuleõrjetege lane Tallinnas.
- 1894 Robert Verev, kaupmees Antslas.

19. veebruar:

- 1886 Karl Ast (K.) Rumor, kirjanik ja poliitika-tegelane.
- 1874 Agathe Marie Margens-Hermaan, õpetaja Tallinnas.

- 1871 Peeter Pakler, põllumees Linnamäe vallas.
- 1872 Johan Pitka, kontr-admiral.
- 1895 Karl Richard Benjamin Schlossmann, bakterioloogiprofessor.
- 1895 August Johannes Schmidt, saadik Roomas.
- 1884 Jaan Tirmann, põllumees Taeveres.

20. veebruar:

- 1874 Mihkel Härms, linnuteadlane Tartus.
- 1884 Jaan Teetsov, poliitikategelane Kärlas.
- 1894 Georg Tõnisson (Gori), ajakirjanik-karrikaturist.
- 1871 Andres Vanau, õpetaja Suure-Jaanis.

21. veebruar:

- 1902 Aleksander Elango, kasvatusedlane Tartus.
- 1880 Paul Ingermann, tulundustegelane Tartus.
- 1881 Peet Johanson, põllumees Säreveres.
- 1902 Edgar Kant, maateadlane Tartus.
- 1898 Adalbert Kiisk, õpetaja Põlvas.
- 1885 Eduard Heinrich Schönberg, õpetaja Tartus.
- 1869 Jaan Soo, õpetaja Tallinnas.

22. veebruar:

- 1900 Evald Aav, helilooja.
- 1871 Hendrik Bürger, põllumees Valgjärvel.

Märt Laarmann, kunstnik-õpetaja Nõmmel.

Georg Eduard Luiga, „Päevalehe“ peatoimetaja.

Prof. Artur Kapp, helikunstnik, 55. a.

Nikolai Maim, riigiõiguse professor Tartus.

Tõnis Jürine, advokaat Tallinnas, 60. a.

Mihkel Lorenberg,
vabrikumeister
Sindis.

Jaak Kivisäk,
põllumees Karksis.

Jaan Jakobson,
põllumees Tarvastus.

Martin Okas,
õpetaja Tartus.

Joosep Heinrich
Virkhaus, ärkamis-
aja tegelane Tartus.

- 1869 **Märt Jänes**, tulundustegelane Tartus.
1873 **Tõnis Jürine**, advokaat Tallinnas.
1899 **Valentine Kask**, lauljanna.
1894 **David Koppel**, õpetaja-koolikirjanik Tar-
tus.
1896 **Märt Laarman**, kunstnik-õpetaja.
1894 **Alma Martin**, kodumajandusteadlane Tar-
tus.
1865 **Gustav Neumann**, põllumees Valgjärvel.
1891 **Paul Siilberg**, õpetaja Rasinas.
1881 **Oskar Eduard Treilmann**, merimees Tal-
linnas.

23. veebruar :

- 1891 **Aleksander Eller**, kujur.
1867 **Peeter Jänes**, põllumees Rõuges.
1890 **August Aleksander Kakit**, kaupmees
Tallinnas.
1884 **Gustav Laupä**, ametnik Lehisest.
1874 **Konstantin Päts**, riigivanem.
1886 **Johanna (Anna) Natalie Elsbet Raud-
kats**, õpetaja Tallinnas
1894 **Juhan Tiro**, põllumees Aluksnes.

24. veebruar :

- 1896 **Erich Bergman**, lavategelane Võrus.
1903 **Evald Abram Jalak**, ajakirjanik.
1870 **Jaak Kivisäk**, põllumees Karksis.
1880 **Mihkel Klaassen**, riigikohtunik.
1887 **Villem August Nurk**, õpetaja Püssis.
1892 **Georg Viltto**, õpetaja Muhus.

25. veebruar :

- 1892 **Julius Kruus**, õpetaja Raplas.

26. veebruar :

- 1884 **Jaan Kruus**, kaitseväelane Võrus.

- 1884 **Nikolai Maim**, riigiõiguse professor.
1879 **Karl Mikita**, maalermeister Tallinnas.
1863 **Karl Normann**, õpetaja ja põllumees Ulilas.
1864 **Martin Okas**, õpetaja Tartus.
1887 **August Roosileht**, maalikunstnik.
1894 **Albert Suurkivi**, põllumees Väinjärves.
1878 **Heinrich Tats**, raudteeametnik Moisakülla

27. veebruar :

- 1880 **Ado Andrea**, õpetaja Taeblass.
1866 **Georg Eduard Luiga**, ajakirjanik.
1885 **Jaan Ringsmann**, käsitöölaine Tallinnas.
1880 **Aleksander Saaremet**, põllumees Vaa-
binas.
1895 **Aleksander Sepman**, põllumees Naisie-
vääljal.
1878 **Theodor Ussisoo**, õpetaja Tallinnas.

28. veebruar :

- 1872 **Jakob Blumfeldt**, põllumees Vao vallas.
1893 **Nikolai Bulin** (mungaseisuses Johannes),
piiskopp, riigikoguliige.
1888 **Paul Vilhelm Burman**, maalikunstnik.
1878 **Artur Kapp**, helikunstnik.
1859 **Jakob Liiv**, kirjanik.
1869 **Nikolai Loss**, põllumees Pajusis.
1901 **Juhan Julius Müllerson**, põllumees San-
gastes.
1884 **Ants Piip**, rahvusvahelise õiguse professor.
1880 **Hans Priimägi**, kohtu- ja omavalitsustege-
lane Otepääs.

29. veebruar :

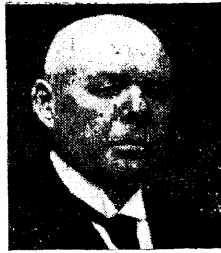
- 1885 **Mihkel Lorenberg**, vabrikumeister Sindis
1883 **Karl Robert Pusta**, saadik Pariisis.

Ants Piip,
rahvusvahelise õi-
guse professor.

Aleksander Eller,
kujur.

Gustav Pihlakas,
kaupmees, kirjastaja.

Admiral Joh. Pitka,
E. T. K. direktor,
end. Merejõud juh.

August Roosileht,
maalikunstnik-õpe-
taja Paides.

vadel ehtis orhidee vaid siis proua Calkinsi lauda, kui kapten lauvalt puudus.

Kaks päeva enne kui Euroopa horitsont esile kerkis, sündis „Concordial“ õnnetus.

Kogu maailma ajalehed kirjutasid omal ajal asjast pikalt-laialt, mina nimetan seda siin sellepärast vaid lühidalt: kaks päeva enne meie jõudmist Euroopasse oli proua Calkins kadunud. Otsiti läbi kogu laev, umbes kolmveerand tunni järele teatas enast üks madrus; tal oli proua Calkinsi kuldmustritega mustsiidine hommikmantel käes; see oli ahtritekilt leitud. Seal, laevaköite ja õlikannude vahel, kuhu muidu ükski sõiduvõoras ei sattunud.

Madrus andis mantli kapteni kätte. See viis ta Calkinsile. Calkins silmitses mantlit, haaras selle, istus trepiastmele ja hakkas nutma.

Kapten silmitses teda hetke, siis pööras ta ja vahtis merele. Ma nägin ta silmis midagi sädelevat, nägin ta õlgade kramplikku võpatust.

Reisijad uitasid kahvatult — kõigi osavõtt kuulus murtud abikaasale.

Ma läksin kohale, kust proua Calkins armastas merd vaadelda. Mu süda jooksis verd. Merenaine — mõtlesin ma —, meri, mida ta nii väga armastas, on ta enese juurde kutsunud.

2.

Möödunud suvel viibisin ma Skandinaavias. Kui ma ühest norra sadamast teise sõitsin, tundsin ma ühe väikese, tuliuue laevakese komandandis ära kapten Danielsi.

Mis oli sundinud, et ta maailma suurimalt komandosillalt oli kolinud väikese mängulaeva vähenõudlikuks kapteniks?

Ta oli ikka veel tugev, külm ja kõva ning ei esinenud sugugi vananenuna. Kuid ta nägu paistis sõbralikuna; mõnikord hõljus isegi lapselik-puhas, õnnelik naeratus üle ta suu.

Meie randusime ühes vahehadamas, kuski kaljupesas lumega kaetud mägede all. Laev peatus seal tunni aega. Sõitjad läksid maale, mina olin selleks liig laisk; usun, et olin ainus, kes peale meeskonna laevale jäi.

Kui mul maakohta vaadates oli isu kadunud, läksin söögisaali ja leidsin seal kapten Danielsi ühe daami seltsis. Nad jõid teed. Mina istusin nende lähedale. Nad vaatasid hetke aega minu poole, siis ei hoolinud nad minust enam.

Mulle toodi teed. Ma uurisin üht ajalehte, siis kõlas äkki nrrgalaualt naisenaer. Minu pea kähvas ringi ja mu seljast jooksis üle

külm judin: see naer oli mulle nii tuttav — samal hetkel teadsin ka, kust ma seda tundsin.

Proua istus põigiti minu vastas. Nüüd langes valgus talle otse näole: see oli proua Calkins.

Ma vahtisin teda tarretult. Ta märkas seda. Vaatas minule. Mõtles järele, laskis pea äkki longu ja sosistas midagi Danielsile. Siis järgnes vaikus, külm, piinlik. Ajaleht krabises mu käes — see kõlas suures vaikususes nagu appihüüe.

Kapten toibus esimesena. Ütles prouale midagi tasakesi. Proua viivitas, siis noogutas pead. Kapten pööras toolil pikkamisi ja silmitses mind. Ta nägu oli jälle läbitungimata vali ja pisut kahvatu.

Ta tõusis, tuli otseseed minu juurde, jäi mu laua ette seisma.

„Te tunnete mind?“ küsis ta, parandas ennast aga kohe: „Te tunnete meid.“

„Jah, „Concordia“ . . .“

„Siis oli Ellyl hea mälu.“ Ta võttis tooli. „Kas lubate?“ Ma vaid noogutasin. Ta silmitses mind uurivalt ja ütles siis: „Mul pole põhjust kahelda, et olete gentleman. Kui tahate mind kuulda, siis jutustan teile midagi, mida siia maani teadsime vaid mina ja Elly.“

Ma ei suutnud rääkida. Õudne ärevus nõõris mu kõri.

„Elly oli minu mõrvoja,“ algas kapten. „Me kihlusime, kui ma läksin sõjaväljale. Flandrias sain haavatud ja sattusin sõjavangi. Eksituse tagajärjel pandi mind langenute kirja. Elly leinas mind, aga ta vanemad sundisid teda abielluma Calkinsiga. Tema vastu polnud midagi ütelda ja ta kindlustas Elly vanematele muretu vanapõlve. Nad olid vaevu mõned kuud abielus, kui ma koju tulin.“

Daniels süttas sigareti. Nüüd nägin teda esimest korda närvilisena.

„Jällenägemine oli hirmus. Uskusin, et lähen hulluks. Ellygi kannatas raskesti. Me tundsim, et midagi peab sündima. Elly tuli sellest seisukorrast vabastada, kuhu hirmus eksitus ta oli tõgenud. Vale surmasõnum röövis ta minult, vale surmasõnum pidi ta minule tagasi andma. See oli Elly mõte: täitmise usaldas ta minule. Muu on teil teada. Hoidsin Elly peidus ja shmu-geldasin ta siis maale.“

Ta silmad hakkasid helkima:

„Ärge pidage meid kõvasüdamlisteks. Me kaalusime kaua, enne kui selle otsusele jõudsim. Too mees oli teda väga armas-

tanud. Kuid Ellyt teisele mehele kaotada oleks talle olnud palju valusam löök. Seda ei oleks ta jõudnud kannatada, see oleks ta võib olla hulluks teinud. On kergem armastatud naist kaotada surmas kui teise mehe kätte vahele.“

„Ja mis temaga sündis?“

„Mr. Calkins oli jälle abiellumas. Aeg

parandab kõik haavad. Siis haigestus ta ja suri. Meie aga hoiame endid mineviku eest varjus, oleme leidnud õnne ja sõidame merel, mida Elly nii väga armastab.“

Ta pigistas minu kätt sõbralikult ja soojalt. Proua Elly naeratas mulle. Ja see tema naeratus teeb mu südame veel nüüdki soojaks.

Rahakiri.

Austria kirjanik **Jo Hanns Rösler.**

Ajalole esimesel küljel seisis teade:

„Asja õusel pandi kaupmees Lennemanni kontoris toime jultunud murdvargus. Pisut enne keskööd on sealt kirjutuslauda lahtimurdes ära varastatud rahakiri 5000 krooniga. Murdvargast pole jälgegi. Rahakirja ümbrik leiti teokoha lähedalt.“

Kaupmees Lennemanni käsi vajus lehega sülle. Ta naeratas, kuid ei suutnud jagu saada rahutusetundest.

Ilmus keegi mees:

„Härra Lennemann?“

„Palun.“

„Kriminalpolitsei. Tulen murdvarguse pärast. Kas tahate vastata mõnele minu küsimusele?“

Lennemann noogutas: „Meelsasti. Kuid ma arvan, et minu teated teile roimari tabamiseks vähe tulu toovad.“

„Võib olla ometi. Mis otstarbeks olid need 5000 krooni määratud?“

„Ühe arve õienduseks.“

„Kas arve maksuaeg oli mööda? Oli teid maksma noomitud?“

„Oli.“

„Ja mis te nüüd teete? Kas jõuate arvet veel kord tasuda?“

„Ei. Esialgul paraku mitte. Aga ma loodan vabrikandi poolt vastutulekut, kuna ma süütult sattusin sesse seisukorda.“

Komissar küsis pikkamisi:

„Niipalju kui mina tean, on kiri möödunud nädalast, milles teile vabrikant selgel sõnal ütleb, et ta nõuab teie pankrotti tunnistamist, kui te kolme päeva jooksul ei tasu.“

Lennemann kohmetus: „Ü—usun, et sellise kirja olen saanud. Aga seda murdvargust tuleb teisiti hinnata. Pealegi olen täies kõrguses kindlustatud, nii et ta oma kindlasti kätte saab.“

„Veel üks küsimus, härra Lennemann,“ jätkas komissar, „aga ma palun seda hästi kaaluda, mis vastate: Kust saite selle 5000 krooni, mis öeldavasti rahakirjas peitus?“

„Oma pangakontolt.“

„Oma pangakontolt pole te seda võtnud. Sest see oli täitsa tühi ja uut krediiti teile enam ei antud.“

Lennemann katsus põigelda.

„Te katkestasite minu jutu, härra komissar. Tahtsin ütelda, oma pangakontolt ma seda ei võtnud. Mul oli möödunud nädalal eriti hea äri — sealt sain selle raha.“

„Seegi ei vasta tõele. Oleme juba andmed saanud, et teie läbikäik möödunud nädalal oli 2000 krooni. Utelge, härra Lennemann, kas ei oleks parem, kui lihtsalt kõik ülestunnistaksite?“

„Tunnistaksin — mida?“

„Et murdvargust üldse ei olnud. Et kõik ainult leiutasite, et pankrotist pääseda.“

Lennemann kahvatas ja kogeles: „Jah, mina — mina —“

Samal hetkel avanes uks. Keegi mees ilmus.

„Vabandage,“ ütles ta, „tulen murdvarguse pärast.“

Komissar tõstis silmad.

„See huvitab mind.“

Võõras silmitses teist pilkavalt.

„Oletan, et olete politseist. Vähemalt näib mulle nii. Mina võin need 5000 krooni jälle kohale muretseda. Muidugi tingimusel, et härra Lennemann teadaande tagasi võtab ja politsei juhtumist edasi ei jälgi.“

Kummaline rahu järgnes neile sõnadele.

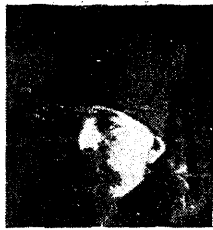
Komissar rääkis esimesena:

„Kui raha kahe tunni jooksul kohal on, ei ole mul selle asjaga enam midagi tegemist.“

Lennemann noogutas, võimetu rääkima.

Karl Ast-Rumor,
kirjanik, riigikogu-
liige.

Piiskopp Johannes
Bulin, end. Peiseri
kloostri ülem.

Andres Vanaus,
õpetaja Suure-Jaanis.

Evald Aav,
helilooja.

Võõras võttis taskust rahakoti.

„Siin on need 5000 krooni. Varastasin nad eile öösel. Tunnistan seda ja kahetsen.“

Lennemann võttis raha vastu värisevi käsi.

Võõras naeratas:

„Palun teid veel varastatud raha kättesaamist kirjalikult tõendada. Ka teie, härra komissar, kirjutage, palun, alla, et selles teos enam juurdlust ei toimetata.“

See sündis.

Kui mõlemad olid läinud, vahtis Lennemann ikka veel imestades oma käte vahel olevale rahale. Eile ei olnud tal seda raha; ta pidi esinema meeleheitliku teoga. Veel mõne minuti cest oli valmis olnud kõik üles tunnistama. Lennemann ei saanud maailmast enam aru. —

Kaheksa päeva hiljem teatas teenija:

„Keegi härra tahab teiega rääkida.“

„Lasen paluda.“

Lennemann oli tõusnud. Uks avanes ja sisse astus mees.

„Teie?“

Võõras, kes teist korda seisis Lennemanni ees, naeris.

„Mind te küll ei oodanud. Ärge kartke, ma ei tulnud teile pahandust tegema. Pidage raha julgesti enesele.“

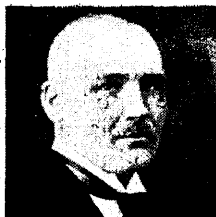
„Aga . . .“

Võõras istus.

„On teil minu jaoks sigaretti? Tänan. Nüüd kuulge: Kahtlemata olete eneselt tihti küsinud, kes oli see mees, kes teile varastatud raha tagasi tõi, mida keegi polnud varastanud. Tahan teile seletada, miks ma seda tegin. Olin parajasti jõudnud teie linna ja kuulsin kõikjal murdvargusest, mida aga keegi ei uskunud. Koik rääkisid, et olete seda kõik ise korraldanud, et te ei satuks pankrotti. Nüüd oli teie rahakiri varastatud enne keskööd. Samal ajal aga külastasin ma ühe Berliini panga te-raskambrit ja sain sealt üle 200.000 krooni. Kohe pärast teo lõppu sõitsin Berliinist tulema ja sain juhuslikult siia teie väiksesse linna. Kas taipate nüüd, et mul maksis 5000 krooni maksta, et saada politseilt tunnistust, et olin tol ööl teie kontoris sisse murdnud? Siis sõitsin järgmisel hommikul Berliini tagasi ja mind vangistati kohe, sest et pangaröövimine minu oskusele osutas. Siis aga esitasin ma teie komissari tõenduse; telefoneeriti Berliinist siia, et veenduda dokumendi ehtsuses, mida muudugi tõendati. Kuna aga ükski inimene ühel ajal ei saa viibida kahes kohas, siis nad pidid mu vabastama. See'p see põhjus oligi, miks ma omal ajal teile appi tuln, ja ma loodan, et teile tegin sama suure heateo kui teie mulle. Ja nüüd võite jälle rahu-likult magada, Elage hästi!“

August Kanastik,
meadleja, käsitöölaine
Tallinnas.

Ado Välja,
metsnik Jõhvis.

Villem Augusti Nurk,
õpetaja Püssis.

Konrød Mauritz,
insener Tallinnas.

Paul Martinov,
advokaat Elvas.

Ado Kaat,
õpetaja Tõrvas.

Georg Vilto,
õpetaja Muhus.

Juhan Müllerson,
põllumees Sangasies.

Ado Andrea,
õpetaja Taebblas.

Kink.

Saksa kirjanik **Erich Kästner.**

Karli varandus koosnes kuuestkümnestviiest pennist. Selle summa oli ta kokku hoidnud väikestes portsjonides. Summa oli küll väike, aga Karli arust oli see ometi tähelepanuäratav kapital.

Karl näitas end hommikul magavana, kuni ema välja turule läks. Ta ei tahtnud emale enne õnne soovida, kui ta oli talle kingi ostnud. Ukse kinni minnes kargas ta voodist, riietus ruttu, võttis oma parima ülikonna pükste pahemast taskust raha ja lippas majast välja. Kaalutleda midagi enam ei olnud. Juba päevade kaupa teadis ta, mida tahtis kinkida.

Tänavana nurgal asetseva poe ette jäi ta seisma, luges veel kord oma varanduse üle ja astus siis poodi, tõsiselt ja pühalikult.

Kaupmees luges parajasti ajalehte, pani selle käest, lükkas prillid laubale ja ütles: „Noh, väike Karl, mis on?“

„Sooviksin rulli valget ja rulli musta siidi.“

Kaupmees avas ühe kasti ja pani rullid letile.

„Siis palun veel pakikese kinnitus- ja pa-

kikese õmblusnõelu. Aga mitte liig väikeste silmadega.“ Karl püüdis ilmaaegu sõrmega nõelasilmade suurust osutada.

„Noh, siis need,“ ütles kaupmees ja pani kaks nõelahefti letile.

„Nüüd ehk veel rull valget ja rull musta niiti.“

„Ehk?“ küsis kaupmees.

„Ei, kindlasti,“ vastas Karl.

Ja kaupmees tõi kastist niidirullid.

„Nüüd on kuus asja,“ ütles Karl. „Mis nad maksavad?“

„Kümme, viisteist, kakskümmendviis — teeb kokku viiskümmend penni,“ ütles kaupmees arvutades.

„Siis on mul veel viisteist penni. Noh, andke mulle siis veel tosin suuri surutisnööpe.“

Kaupmees tõi need ja pani teiste juurde. „Teeb kokku kuuskümmendviis penni. Nii oled rahast nüüd lahti.“

Karl silmitses vaimustatult rulle ja pakke, pani raha letile ja ütles: „Nüüd oleks mul veel suur palve. Kui te mulle veel võiksite

Mihkel Härms, ülikooli zooloogi muuseumi konservator.

Karl Normann, õpetaja ja põllumees Ullilas, 70 a.

Al-der Sepmann, põllum. Naisteväljal, kaitseleidu r-pealik.

Heinrich Tats, raudteeametnik Moisakülas.

Jakob Liiv, kirjanik.

anda mõne tühja karbi ja asjad sinna pak- kida — see on nimelt kingitus.“

„Ahaa! Väga praktilik kingitus!“

Kaupmees võttis leti alt mitu tühja karpi, millest üks hästi sobis. Ta pakkis asjad esiti siidpaberisse ja asetask need siis karpi.

„Kas ei ole ilus, mis?“ küsis Karl, kum- mardas viisakalt ja lahkus.

Kaupmees kõhatas. Õieti oli ta tahtnud naerda, aga naer oli tal eksinud valekõrri. Siis võttis ta jälle lehe ja hakkas lugema.—

„Kus siis sina käisid, Karl?“ küsis ema temale ust avades.

Karl ulatas talle paki ja ütles: „Võta! Soovin sulle sünnipäevaks õnne!“

„Täna sind, poeg. Peaasi, et terveks jääme.“

„Ja jah, ema. Ava aga pakk!“

„Noh, tule esiti tupp!“

Nad läksid tuppa. Ja kuna ema kingi- tuse paberist välja kooris, ütles Karl: „Tahtsin sulle õieti kinkida nelke. Aga lillesid saad sa alati tädi Liinalt ja härra Seelilt. Ja siis arvasin, et see oleks õi- gem . . . Kardan aga, kas see sulle meel- dib. Kaupmees arvas . . .“

„Aga see on ju suurepärane!“ hüüdis ema ja lõi käsi kokku. Ta oli karbi avanud ja vahtis üllatatult asju. Siis võttis ta kõik karbist välja, ettevaatlikult, nagu oleks ol- nud niidid, siidid, nõelad ja surutisnõelad portsellaan.

„Sa imestad, mis? Mina leian selle ole- vat väga praktilise,“ ütles Karl julge- maks saades ja lisas siis tagasihoidlikumalt: „Kas see sulle tõesti rõõmu teeb? Täpselt nii, kui ma sulle oleksin toonud nelke?“

Ema pigistab teda pisut kõrvalestades, suudles teda ja seletas tasa: „Mul on sel- lest veel palju parem meel, mu poiss!“

Pärastlõunat tulid tädi Liina ja pagari- proua Virt. Tõid lilli. Pagariproua peale selle veel ümmarguse õunakoogi. Härra Seel, kes nende juures kostil elas, õnnitles samuti. Kinkis pudeli Malagat, jõi naiste seltsis kohvi ja lahkus siis. Temal oli koo- lis tunde anda. Tädi Liina leidis, et härra Seel olla suurepärane. Proua Virt aga üt- les, et tal himu olla kohvi järele. Ja ema läks kööki värsket kohvi keetma. Karl läks tamaga ühes.

Kui ta natukese aja pärast, kohvikann käes, tagasi tuli ja ukse taga seisis, kuulis ta, kuidas prouad rääkisid.

„Milline loll mõte poisil, emale niiti ja nõelu kinkida,“ ütles tädi.

„Minu arust ka väga maitsetu,“ vastas proua Virt.

„Kui meie oma emale midagi sellist olek- sime kinkinud, oleksime saanud noo- mida.“

„Jah, see on midagi labast.“

„Jah, on. Ei mõista öelda, miks ta sel- lest veel rõõmustab.“

„Jumal, mis peab ta siis tegema. Aga kas ta ka tõesti rõõmustas!“

Väike Karl seisis pimedas koridoris. Kohvikann värises ta käes. Siis tuli ema köögist, oleks tal peaaegu kannu käest maha löönud ja küsis hämmastusega: „Mis sa siin teed?“

„Ah,“ vastas poiss, „ei saanud ust lahti!“

Siis nad läksid tuppa. „Hurraa!“ hüüdis proua Virt. „Värsket kohvi!“ Istus diivanile ja nuusutas kohvi lõhna.

Õhtul, kui emata voodisse viis, küsis Karl:

„Kas sa väga pahane olid, et isa su sünni- päeva unustas?“

„Oh ei,“ ütles ema, silitss vaiba siledaks ja naeratas. „See pole nii paha. Tema on kord selline.“

„Aga kui ta teistsugune oleks, kas see oleks parem?“

Ema istus voodi äärel. „Sina oled ju minul, mu poiss.“

„Tõsi,“ ütles Karl. Siis vaikisid mõle- mad. Ema mõtles juba, et laps magab, ja tõsis tasakesi. Siis võttis Karl ta käest kinni. „Sa rõõmustasid tõesti niidi üle? Ja nõelade ja siidi üle?“

„Tõesti!“

„Ausõna?“

„Ausõna!“

„Ja enam kui ma oleksin toonud nelgid?“

„Palju enam. Seitsekorda enam.“

Poiss naeris. „Sest et seitse asja on. Ja see ei olnud sugugi loll kink?“

„Aga Karl, kuidas sa sellele tuled?“

„Niisama. Mõtlesin ainult . . .“

Ema silitas ta kätt.

„Noh, siis ma jään magama,“ otsustas Karl. „Head ööd, emake!“

„Head ööd,“ vastas ema. Ja enne kui ta uksele lähenes, keset pimedat tuba, jatkas ta: „Ma täna sind väga, mu poiss!“

Karl kuulis seda, andis oma peapadjale vaimustatult hea müksu ja uinus.

Telefonijutte.

Norra kirjanik **Per Schwenzen.**

See oli ühes city kohvikus. Istusin nii ja tegevusetu. Kuid mitte sellest ei ole siin jutt — siin kõneldakse veetlevast, noorest punablondiinist, keda sel hetkel ta energiline traatkarvane terrier laua äärde mu lähemas naabruses vedas. Olen alati punablondiine pidanud eriliselts õrnuks ja meeoleurikkaiks ja traatkarvaseid terrier'e eriliselts intelligentseks raassiks. Selle mu ilmavaate kahekordne näide võttis istet — osalt toolil, osalt minu põrandale langenud mütsil. Osalt minkis ta huuli, puuderdas nina, osalt nuusutas ta mu püksisäärt.

Lapsed ja koerad on elavad sillad. Alustasin sõbralik-tühist jutuajamist lõbusa okaskoonuga. Ta ahmis rõõmsalt mu osutissõrme järele. See ähvardas pehmelt: „Kas koerake istub onu mütsil? Kas seda teeb magus koerake? Mis?“

Gratsiõosne ehmatushüüd perenaise suust vastas mulle. „Renate, ära tülitu härrat!“ Renate sai karistust õlekõrrega limonadiklaasist, pidi mu mütsilt taganema ja perenaise „jala juures“ istet võtma.

„Renate on veel nii noor! Vabandust tuhat korda. Renate on hirmus pealetükkiv ja kõnetab ikka inimesi. . . .“ Teesklesin ehmumist. Kõigi rõõmude ja valude algus, vestlus oli käimas. Nii hästi kui seda võib lauast lauda. Seda võib — heades vormides — halvasti! Peaks leidma mõni vorm või koer peaks sissejuhatuse tegema, et võiks noore daami laua äärde istuda. Ma ei leidnud selleks võimalust. Ei, ma ei võinud ometi lihtsalt ta laua taha istuda!

Keegi noor mees, kes juba kaks korda lauareast mööda oli jalutanud, võis seda. Ta pomises naeratades: „Andestust. . . . Plats vaba. . . . Daam lubab. . . .“ Ja astus Renatele koguni käpa peale.

Kuigi kõik kõnelesnoormehe vastu, meeldis ta mulle suurepäraselt. Lai, avameelne poisinägu, pruun, värske, naervad silmad ja huuled, hambad nagu hambapasta reklaam. Tundsin äkki oma hammaste kõiki plomme.

Ma ei võinud parata, et noored inimesed nii valjusti kõnelesid. Nad kõnelesid mõne hetke järele täitsa sundimata, See näis armastus esimesel pilgul. Kuulsin, kuidas daam talle nimetas oma telefoninumbri. Oliva 5599. Panin selle kõrva taha. Miks? Ma ei tea, ta jäi mulle mällu.

Äkki vaatas noor daam oma käevõru-

kella ja hüüatas jällegi veetlevalt. Ta oli võimlemistundi kakskümmend minutit hiljaks jäänud. Noor mees tahtis tema eest maksta, aga ta lükkas pakkumise energiliselt tagasi. Too mees tahtis teda saata. See ei minevat, tal ei olevat aega. Nägemiseni, väga rõõmustanud, kord telefoninida — ta oli läinud.

Noor mees tõmbas märkmiku ja kirjutas midagi sinna. Ta huuled kirjutasid silpe tasa kaasa. Siis jahmatas ta ja mõtles järele, vahtides nagu kuristikku. Ta kordas tasa daami nime ja vahtis unistavalt lakke, nagu tuleks abi ülevalt. Ta otsaesine tõmbus kortsu, ta surus rusika meelekohale.

Tegin nüüd heateo. Kumardusin ettepoole ja sosistasin talle, mis ta oli unustanud, Oliva 5599.

Ta vaatas mulle segaselt otsa, punastas tasa, tänas ja noteeris arvu. Mulle aga näis, et olin ära kinkinud ühe võimaluse, ühe seikluse, ühe aasta oma elust ja rohkemgi. Istusin toolil ja tundsin, kuidas ikka vanemaks ja selgunumaks muutusin. Olin hea inimene. Kui teie oleks näinud väikest punablondiini, mõõndaksite isegi: väga hea inimene!

*

Mu tuttavad helistasid ainult teatavatel aegadel. Need ajad on: Kui pikatan vanis, kui seisan sisseeebitatult raseerimisaparaadiga peegli ees, kui parajasti voodi olen heitnud või veel tõusnud ei ole. Muidu helistavad nad väga harva, üsna tähtsail puhkudel aga ainult, kui ma kindlasti kodus ei ole. Siis sellepärast väga hämmastunud, kui täna normaalsel tööajal aparaat helises. Teatasin end. Siin Wilhelm 2469?“

Noore tütarlapse häälel vastas: „Kas võite, palun, härra Fritzi aparaadi juure kutsuda?“

„Ei, ei või. Härra Fritz siin tundmata.“

„Kuid teil on Vineta 2469?“

„Ei, seda mul ei ole, mu daam, oleme valesti ühendatud.“ Sellest oli tal väga kahju. Ta nuuksus meloodiliselt „väga kahju“ ja palus mind ahastavalt veel mitte toru käest panna. Asi muutus huvitavaks. Naeratasin armastusväärsest, seadsin kaelasidet ja kõhatasin julgustavalt kõnetoru sisse. Kuid mu edevus pidi petetud saama: „Ärge veel toru ära pange, palun teid. Seisan nimelt automaadis ja olen raha juba sisse pannud.“

Anna Raudkats,
võimlemise õpetaja Tallinnas.

Seletasin meeltheitvale daamile, et ta võib oma kõnet keskjaamalt nõuda. Kuid see oli automaat, mida pöörad, ja siis on vale ühendus juba käes, kui nimelt õieti ei pöörata. Kuidas aga võib armunud, noor tütarlaps õieti pöörata!! Jah, laps oli armunud, kuulsin seda ta hääle kartlikust ärritusest. Muidugi mitte minusse, vaid härra Fritzisse, õigesse ühendusse. Ja sellepärast soovitasin talle veel rahatükk oma armastuse heaks riskida. Kuid tal ei olnud enam raha. Ta seisis kõigist maailma keskjaamadest mahajäetuna automaadis, võõraga

ühendatuna. Kärsitud koputasid juba ruutudele: „Kohe — kohe“ kuulsin teda oma nõrka positsiooni kaitsvat.

Taipasin oma kohust. „Hüva,“ ütlesin ma, „mis peab Fritz tegema? Võtan nüüd pliiatsi, tähendan enesele üles ja telefonin talle. Nüüd aga ruttu, enne kui Fritz läheb kinosse ja ruut automaadiuksel puruneb!“

„Fritz tulgu täna õhtul täpselt kell 8 Potsdami platsile, Leipzigi tänava nurgal, väikese postimaja ees. Ta ei tohi aga midagi kaasa tuua, ei lilli ega muud. Ja ta peab tingimata ja täpselt tulema. Nii siis Vineta 2469 ja tuhat tänu!“

Helistasin nüüd Fritzile. Ütlesin talle kõik selgesti. Kõige pealt täpselt! Ja ta ärgu suurustagu ega andku raha välja, ei jäta meie ajal enam usaldustäratavat muljet. Nii üksikasjaliselt lahendasin oma ülesande, kuigi ei oleks öelda teadnud, mis daami nimi oli. Fritz seda ei küsinudki. Poisil oli nähtavasti ainult üks mõrsja. Bravo, Fritz!

Ohtul kell 10 helistasid kaks õnnelikku, noort inimest kohvikuaiast Treptonis. Nad tänasid mind toreda õhtu eest, mille koos olid veetnud. Fritz ja Elli — ta nimetas nüüd isegi oma nime! — Nad olid end parajasti salaja kihlanud.

Nii palju õnne kümne penni eest!

Kusagil.

Arnold Liiv.

Kusagil on kuldrannake õnne sadamaga. Kusagil? Kuid kas mulle?

Kusagil on mägede tipud lumiste kõrgustega, milliste orgudes õitsevad granaadi ning apelsini metsad. Kusagil? Kuid kas on mul luba süüa neid imekauneid puuvilju?

Kusagil suudleb taevasina naeratades virvendavat merepinda. Liuglevad seal purpursiidipurjedes paadid mahedas hommiku-

tuules. Kusagil? Kas on luba mul nendega ühes sõita?

Kusagil on rind, mulle ilusaim ilmas, kellest voolab jahedat õrnust, hingelist suurust ja armastuse majesteetlikkust... Kusagil? Kas on mul luba puhata sellel rinnal noil hetkil, kus olen hingeliselt kogu ilmast mahajäetud — üksi?..

See mu saatus — osadus kogu kosmosest — ja siiski tühjus hinges...

30.I.33.

Eesti talu.

Valev Uibopuu.

Tal on ilme. Olgu tukkuvana talvel, tuis- kudes ja lumes, suve lõõmavas päikeses, kevade pakatuses või sügise varisevate leh- tede all. Ta on E e s t i talu. Kuid on silmapilke, mil eriti on väljendatud ta si- semine mina, ta saladusline heatahtlik rahu, mil tahaks uskuda heade koduhaldjate ole- masolu . . .

See on suvel, see on siis, kui lillakad ristikehte nupud on pleekunud valgeks, kui närbuva heina lõhn heljub niitude kohal. Pärnade ja tammede villu uppuvana lebab ta siis, vaikus ja rahu, otseku kirik- õuel, valitseb ta ümber. Kõik on niidul. Isegi kirju karjakraants on seal, lõõtsutades lebab ta heinakaarel, pikk punane keel suust väljas. Talumaja aknad ja ukсед on pärani lahti. Hämar ja jahe on seal. Sumi- seb kärbseid. Akna taga küünitavad kollaseid päid päevalilled ja talveroosid. Vabar- nate ja marjapõõsaste mahlakasse rohelusse peituvaina paistavad pruunid ja kollased tarud aias, kuuldub mesilaste rahulik töö- sumin. Vidiit-vidiit! lendab aknast mööda noolena pääsuke. Tik-tak kuuldub hämaru- sest — talu vana kell möödab aega. Ahju kõrval pingil suigub suur hall kass — ta pikad vurrud värisevad tasa. Akna all on

suur, valgeks küüritud värvimata perelaud, pikad pingid laua ääres, niisama tumedad ja pruunid nagu toa palkseinadki, lahkmeid ja pragusid täis. Tagapool suur ja tüse ahi, mis laseb korraga küpsetada kogu pere nädala leiva. Ka temagi on hall ja rahulik. Ei riku lagigi seda üldist joont. Ta toetub tüsedale taladele, on kuldpruun, värvimatu- ltu muidugi, ajast ja hämarusest. Nak- satab seinapalgis. Teisest toast kuuldub ta- sasti pominat. Seal istub truubi kõrval va- naema, väsinud ja hall, vahib tuhmil pilgul oma ette, ta vanad huuled värisevad, po- misedes palveid.

Varvuli tahad astuda toas ja pidada hinge kinni, et mitte segada seda elu. Istuda, kuu- lata ja uskuda häid vaime . . . Kuulata vaikust, neid seinu, seda ahju, seda lagegi. Midagi nad räägivad.

Kui lähed, lähed otseku kirikust. Vaik- sena ja heldinuna. Heledas päikeses puhkab õu, lähed ja usud kuulvat vana kooguga kaevu sammaldand raketelt langevate vee- piiskade viludat kõla — nii vaikne on. Sellisena armastan teda eriti, Eesti talu. Pühalikuna, vaiksena ja rahulikuna, nagu seda on tõsine Eesti talumeeski.

Puhastustules.

Arnold Liiv.

Vägevaim andis oma varaaitadest suure, lihvimata, toore kalliskivi — osakese enda jumalikust hingest, väikese ingli kätte ja käskis teda viia alla maailma eluvõitluste puhastustulle. Palju sarnaseid toredaid kal- liskive saatis Vägevaim igal hetkel oma käskjalgedega maailma. Ridastikku hõlju- sid inglid alla musta maamulla poole, ära- tades seda elusaiks inimlasteks, aga ühes Vägevaima kotta viisid üksikud neist elu- puhastustulest lihvitud kalliskive — inim- hingi . . .

Täna andis Vägevaim eriti ilusama osa oma hingest väikse inglise kätte maailma viimiseks — elu puhastustule ääsi . . . Ja seega sündis pimedal ööl Vägevaima tahtel ja inglise abil askeldavasse maailma — luuletaja. Ta sündis — uhke, süütu roosina, kelle hinges lõhnas taevaste valguste koos-

kõla ning mõtete suurus, kellele kunst kunsti pärast, kelle elu kunsti teenistus. Ja siis tuli sünge, morn elu ja kiskus juba noorelt luuletaja hingest lõhnavad kevad- roosid, poetades asemele teravaid ohakaid. Kahtluse pilved, nutu ja kadeduse pisarad, ülekohtu hõel hirvitus tõe haul — kõik see mässis, rullis ja väsitas luuletaja õilist hinge — tegi ta vastikuks ilmale ja enda mina- legi. Ja nii vaevles aastakümneid luuletaja hing — osa Vägevaima hingest — maailma puhastustules. Kogu eluaeg oli ta majan- duslistes kitsikustes, piiratud labastest hin- gedest . . .

Ja leidis maailmas eesleid, kes valasid pisaraid luuletaja elukäiku vaadeldes, ning mis kõige imelikum — nende valatud pisa- rad olid kadeduse pärlid . . .

14.I.32.

Toomaõö.

Tiroomi kirjanik **Hans Matscher.**

2

„Muidugi, Hiasele! Eks, sa annad nad mulle?“

„Ütlesin ju sulle, et nad sulle kuuluvad. Kas nad sulle aga sobivad?“

„Küllap juba; nad on ju gummil!“

„Kas ei tahaks sa algul proovida?“

„. . . Proovida?“

„Vaata, Rosele, mu armas, seal seisab täitsa üksik kütin. Mine, tule, Rosele, proovin neid su jalas!“

„Ei, Hiasele, vaata, see ei lähe!“

„On ju kottpime, kallim!“

„Hiasele . . . vaata . . .“

Küüniuks nagiseb veidi.

„Minu poiss mind kaelustas külma küüni kõrval;
ei ma tahtnud, kuid ma pidin,
ei ta lakand palumast.“

„Tüdruk, nüüd peame vaatama, et koju saame!“

Tschoggeli Hiaslil on äkki rutt.

Algundi kiriku ees seisatub ta.

„Nüüd, hoidku sind Jumal, tüdruk!“

„Kas ei tule sa hetkekski tädi juuresse, Hiasele?“ küsib Rosele kartlikult. Tschoggeli Hiasl on nähtavasti oma kaitsja osa täielikult unustanud.

„Mina . . .?“ imestab ta. „Tolle saatana juure?“

„Lubasid ju mulle, et . . .“

„Tead isegi, tüdruk, et Vellausse veel hea tund teed on ja tee on jäätunud. Olen veidi liig kaua sinuga olnud!“

„Siis hoidku sind Jumal, Hiasl! Kuid tuled ometi kolmekuninga päeval? Eks, Hiasele, siis tuled!“

„Kindlasti!“ kinnitab poiss rõhuga. Kolmekuningapäeval jagab nimelt iga tüdruk jõulu ajal küpsetatud puuviljakooki oma armsamaga.

„Siis on kõik hea!“

Tschoggeli Hiasl on kohe kirikuaias müüri taha kadunud. Rosele kuulatab veel ta samme jäätunud teel Vellausse. Aeglaselt ja raske südamega pöörab ta Züschi talu poole, ta teab, mis teda täna veel ootab. --

Tulevad jõulud, kolmekuningapäev, Maarja päev, kuid Tschoggeli Hiasl ei tule.

Rosele istub Toomalaadast saadik vormiliselt luku taga, ei tohi ilma Kordulata sammugi majast välja teha ja ometi on see ta üksinduse lohutus: armsam tuleks küll, kui ei oleks vihast õuekoera ja tigidat Kordulat. Kuid kas ei ole armastus raskemaid takistusi võitnud?

Ikka sagedamini, kartlikumalt, igatsevamalt rändavad üksiku neiu silmad Vellau päikesepaistelise kõrgustiku poole.

„Voodi kõrval ta käis,
aknalgi ta nõjatas,
ja kui poiss ei tulnud,
silma nuttu täis.“

Küll katsub ta ühel või teisel viisil Hiasliga ühendust saada, kuid kodulohe valvsus hävitab iga algatuse. Ainult kord õnnestub tal kirikuteel kirjakest postkasti panna; Tschoggeli Hiaslilt ei tule sellele vastust.

Maarjapäev on möödunud ja kevade tuleb aeglaselt tagasi. Viinamägedes algab töö ja Rosele peab kaasa aitama. Perenaine ei või teda nüüd alati valjusti valvata ja tüdruk on tihti viinaväätide all üksi. Ta silmad uidavad üle laia oru, kus hele päike kasvu kasvu järele soojendava valgusega esile meelitab: heinamaad uhkeldavad mahalakas haljuses, nurmenukud õitsevad ja gratschilt sädelevad virsikute roosavärvilised õitekroonid.

Roselet ei rõõmusta rõõmus toredus.

Ta ei tohi rõõmu tunda uue, noore elu üle, mis tas endas võrsub ja kasvab.

Ta mõtted rändavad teed mööda, mis viib läbi viinamäe Vellausse. Kui Hiasl tuleks tema juure!

Ja tõesti! Ühel päeval kerkis Tschoggeli Hiasl viinaväätide võsast ja seisab tüdruku ees, kelle värisest käest langeb nuga.

„Hohoo! Tere, Rosele!“ naerab poiss. „On palju aega möödunud seitsaadik, kui koos olime.“

„Jah, väga palju. . .!“ ja etteheitv pilk tabab poissi. „Miks ei tulnud sa kooki lõikama?“

Hiasl näpib veidi häbelikult vurrusid.

„Jumaluke, isa tahab talu minu kätte anda, kuid pean . . . ta tahab . . . ta ei jäta järele . . . et kosin Veigeleli Anna.“

Rosele pöörab aeglaselt ära ja tõstab noa üles.

„Kas tead, tüdruk, mitte igauhte, keda saadakse kätte, ei või kosida, kuna seda keelab kristlik komme ja naised tahavad igauks oma meest,“ naljatas ta teeseldud lõbususega. „Sa saad kergesti teise; lähed ju ikka ilusamaks ja — mulle näib — ümarikumaks ja pehmemaks!“

„Jah, nii ongi . . .“ ütleb tüdruk häälteult.

„Nii siis, hoidku sind jumal ja ära pane pahaks.“

Hiasel kaob varsti viinaväätide rivi võssa.

Ja Rosele seisab üksi . . .

Tardunult vahib ta mulda ja raputab tasa pead: Ei! Kedagi ei rõomusta noor elu, mis tas võrsub.

Kui ta edasi töötades iga üleliigse võsu viinapuult maha löikab, tuleb talle kiusatus: Kas ei oleks parem üleliigset võsu, mis kasvab minus, hävitada?

„Jeesus, Maria! Millistele mõtetele viib üksildus . . .!“

Et Zöschgi talu söögist paksuks võib minna, seda ei pea isegi perenaine võimalikuks; seda silmapaistvam näib talle, et Rosel puusadest ümarikumaks läheb.

Ja ühel ilusal maipäeval kajab talu lärmist ja kisast, et isegi selles palju kogenud peremees sarnast ei mäleta.

Kõik tuleb päevavalgele:

Siidist rinnarärik ja sukapaelad ja lõpuks Tshoggeli Hiasli viimane, saatuslik kingitus, kelle nimi aga Kordula iialgi teada ei saanud, mis teda muidugi kõige rohkem pahandas.

Muidugi ei tohi majas, mille perenaine on vagade liitude liige, patuvili võrsuda. Kui „armust ja halastusest“ vastuvõetud orb aastate heategusid tasub häbiga, on

selleks isegi nii vilets katus nagu Zöschgi talu oma liig hea ja korralik.

Rosele läheb väravast, kõhn komps kaenlas ja raske koorem, Tschoggeli Hiasli armukink, südame all.

Rosele rändab, pöörates Vellaule selja, Algundi teed, rändab üle Forsti silla, mille all metsik Etsch kohinal vahutab, seisab ja vahib voogudemõllu, rändab läbi kastanimesa Marlingini ja ei vaata tagasi.

Lanas, kus ka enam Vellau poole ei vahita, leiab Rosele ulualuse . . .

Kaks nädalat peale Maarja sünni saab küla tuliue elaniku, kes oma olemasolust teatab maailmale kisaga, nii et vaevalt võib uskuda, et see on vaikse Rosele poeg.

Häda ja vaevaga leitakse vallalisele lapsele ristiisa. Kuidas peab ta nimi olema? Igatahes mitte Mathias, kuigi tal on tugev hääl nagu usuapostlil. Sünninud on ta püha Thekla päeval. Tuleb loobuda kombest last ristida ristiisa nimele, kuna see oma ausat nime Urban ei taha patulapsele anda. Ämmaemand soovib järgmise päeva nime, kui see jällegi ei ole püha naine. Kalender ilmutab: Mikael.

Nüüd naeratab kahvatu Rosele nurgavoodis nii imeliselt ja korraga on poisul kaks nime. Mikael olgu ta nimi, tahab ema, ja Toomas.

Sest nüüd on Roselele Toomaõõ võlu täitunud ja talle selle „M“ toonud, mis päästis ta heategevate sugulaste küüsisist ja Zöschgi talu põrgust. Tihti ja tihti oli ta sellepärast taevast palunud, mõeldes selle juures küll veidi täiskasvanumale päästjale, kui on väike jõmm hällis.

Kuid ta ei taha ega vajagi enam suurt meest, nüüd on Michele ta poeg ja ta armsam. Temale kuulub ta tulevane töö ja vaev, ta kokkuhoid ja mure.

Ei tohi tõsi olla, et keegi ei rõomusta üleliigse võsu üle.

Ta laseb endale trampiva poisu hällist ulatada ja surub ta täis armastust rinnale.

(Lõpp)

Õpetajamajas

Norra kirjanik **Alex. Kielland.**

Näis, et kevade ei tule iialgi. Kogu aprillikuu valitsesid öökülmad ja põhjatuul. Lõuna ajal paistis päike nii soojalt ja üksikud suured kärbsed hakkasid sumisema ja lööke kinnitas pühalt, et olevat suvi.

Kuid lööke on kõige kergemeelsem olevus Jumala laias taevaalaotuses. Kuigi ta öösel väga külmetas, unustas ta selle esimese päikesekiirega ja tõusis valjult lauldes nõmme kohal kõrgele, kuni talle meelistus, et oli näljane.

Siis laskus ta aeglaselt suurtes ringides, laulis ja löi tiibadega takti. Kuid veidi maapinnast eemal, pani ta tiivad kokku ja langes kivina kanarbikku.

Kitsak käis väikeste sammudega küngaste vahel ja noogutas kahtlevalt pead. Ta ei usaldanud löökest palju ja kordas oma etevaatlisku: „Bi—litt! — bi—litt!“ Mõned metspardid ujusid sooaugus ja vanem neist arvas, et kevade ei tule varemini kui peale korralikku vihma.

Sügavale maikuu sisse olid kasutamata põllud veel kollased, ainult siin ja seal, päikesepaistelises kohtades, hakkasid võrsuma haljad kõrred. Kui keegi aga heitis maapinnale, võis ta palju väikseid kasvusi avastada — mõned paksud, teised nii peened kui haljad õmblusnõelad — mis ettevaatlikult peakesed mullast välja olid ajanud. Kuid põhjatuul puhus neist nii kõledalt üle, nende otsad muutusid kollaseks ja nad nägid välja nagu tahaks nad maapõue tagasi roomata.

Kuid seda nad ei võinud ja sellepärast seisid nad vaikselt ja ootasid; ainult lõunapäikeses katsusid nad veidi võrsuda.

Metspardil oli õigus, vihm peab tulema. Ja lõpuks tuli ta — esiteks külmalt, kuid siis ikka soojemalt ja soojemalt ja kui ta lakkas, tuli päike tõsiselt. Ja nüüd ei võidud teda enam ära tunda, ta soojendas kõige varasemast hommikutunnist kuni hilise õhtuni, nii et õhtud muutusid rahulikeks* ja niiskeiks.

Nüüd algas lõpmatu tegevus: kõik oli hiinenud ja nüüd oli vaja seda tasa teha. Nagu püssist lastud kargasid lehed täitest nuppudest ja kõik suured ja väikesed idud ajasid tugevaid kasve. Nad kasvatasid varsi — kord ühele, kord teisele poole, — nii kiirelt nagu sipleks nad haljaste jalga-

dega. Maapind muutus kirjuks lilledest ja umbrohust ja kanarpikuga kaetud künkad, mis laskusid mere suunas, omasid värvi.

Ainult kollane liiv rannal jäi nagu olnud; tal ei ole lilli, millega end ehtida, kogu ta uhkus on kõrskein. Seepärast kogub ta ümberingi suured liivakuhilad, et pikad pehmed kõrred halja lipuna kõrgelt küngastelt lehvivad, mida nähtakse kaugele üle ranna.

Rannal jooksid vihmalinnud nii kiirelt ringi, et jalad kammina paistsid. Seal jalgutasiid kajakad ja lained löid neil üle jalgade. Nad olid tõsised, langetasid pea ja surusid kõhu ette nagu vanad daamid räpasel tänaval.

Turilind seisis kitsastes pükstes, mustas frakis ja valges vestis.

„Til By'n! til By'n“ *) hüüdis ta; ja tegi iga kord kiire, väikese kummarduse, nii et frakiotsad edasi ja tagasi lendasid.

Ülal kanarpikus lendas emalind ja vehkis tiibadega. Kevade oli talle nii üllatavalt äkki tulnud, et tal aega ei olnud jatkunud hea haudumispaiga leidmiseks. Nüüd oli vaeneke omad munad hädasunnil lagedale mullakuhilale munenud. See oli päris hullumeelsus, ta teadis seda, kuid nad pidid sinna jääma.

Lööke naeris kõige üle. Kuid varblased olid rutuga segaseks läinud. Nad ei olnud veel sugugi valmis. Mõnedel oli vaevalt pesa, teised olid üks või kaks muna munenud; kuid enamik oli nädalateviisi istunud künikatusel ja kalendri üle vaielnud.

Nüüd ei teadnud nad, millega rutuga algust teha. Nad kogusid suurde roosipuhmase õpetaja juurviljaaria läheduses, tõrelesid ja lärmitsesid. Isased puhusid end üles, nii et suled püsti seisid; siis veeresid nad hallide lõngakeradena okstelt alla ja hüplesid maas ringi.

Äkki haarasid kaks üksteisel rinnust. Teised tormasid lähemale, kõik väikesed, hallid kerad muutusid üheks suureks. See veeres põõsa alt välja; tõusis kisaga tükk maad õhku — siis langes kogu hunnik alla ja lõhkes. Ja ilma häälitsemata lendasid äkki kõik kerad laiali ja silmapilk hiljem ei olnud õpetajamaja ümbruses enam ainustki varblast.

*) Norra keeles: Källa! källa!

Väike Ansgarius oli varalastelahingut elava huviga vaadelnud. Sest talle oli see suur lahing atakide ja ratsanikkudega. Ta õppis isaga maailma ajalugu ja Norra ajalugu ja seepärast muutus kõik, mis õues sündis, enam või vähem sõjaliseks sündmuseks. Kui lehmad õhtul koju tulid, olid nad suured väeosad, mis lähenesid; kanad olid kodukaitsevägi ja kukk linnapea Nansen.

Ansgarius oli tark poiss, kes tundis ajaloo aastaarvusi peast, kuid ajast enesest ei olnud tal õiget ettekujutust. Seepärast paiskas ta Napoleoni ja Erik Blodöxe *) ja Tiberiuse segamini, ja laevadel, mis purjetasid merel mööda, võitles Tadeuskjöld kord vikingute, kord Hispaania armaadaga.

Lehtla taga varjas ta salaurkas punast luuavart, mille nimi oli Bucephalus. Ta suuremaks rõõmuks oli ajas ringi kihutada, hoby jalgade vahel ja oavits käes.

Veidi aiast eemal oli kungas, millel haljendasid mõned väiksed puud; sealt võis ta salaja kaugelt üle lageda nõmme ja suure mere näha.

Ja iialgi ei olnud lähenevaist hädaohtest puudust, kord olid need kahtlased paadid rannal või võimsad ratsanikkude salgad, mis lähenesid nii salakavalalt, et kaugelt ainult üks hobune paistis. Kuid Ansgarius nägi sellest häbematust plaanist läbi; ta kiskus Bucephaluse tagasi, kihutas künkalt alla ja läbi aia galopis õue. Kanad kisendasid nagu peaks nad tapetud saama ja linnapea Nansen lendas õpetaja töötoa akent vastu.

Õpetaja ruttas akna juure ja võis veel parajasti Bucephaluse saba näha, sest noor kangelane pööras just talli nurga taha, kus tahtis kaitset ette valmistada.

„Pois on kurb metsikus,“ mõtles preester. Kõik need sõjamehelikud himud ei meeldinud talle. Ansgariusest pidi saama rahu mees nagu oli preester ise. Ju ta tundis valu, nähes, kui kergelt poiss õppis ja teadmisi omandas, kui need tegutsesid võitluse ja sõjaga.

Mõnikord katsus ta vanade rahvaste või võõsaste natsioonide rahulikkude elu kirjeldada. Kuid sellega oli tal vähe õnne. Ansgarius hoidis selle poole, mis seisis raamatust ja seal mindi sõjast sõtta, rahvad ei olnud muud midagi kui sõdurid, kangelased sammusid veres — ja oli asjatu töö, kui preester katsus poisist kaastunnet nende

vastu äratada, kelle veres nad sammusid.

Üksainus kord meelistus preestrile, kas algusest peale ei oleks parem olnud, kui ta oleks noore pea täitnud rahulikkumate ideede ja piltidega, kui rõõvhimuliste kuningate võitluste ja meie esiisade kallaltungide ja mõrtsukatöödega. Kuid siis tuletas ta meelde, et need asjad ta eneseigi lapsepõlve olid täitnud — nii oli siis vist kõik korras. Ansgariusest saab vist siiski rahu mees — ja kui mitte?

„Noh siis — kõik on Jumala käes!“ — ütles preester usaldavalt ja istus jälle jutluse taha.

„Sa unustasid täna eine — isa!“ — ütles magus, pehme hää ja blond pea vaatas uksest sisse.

„Jah, sul on õigus, Rebekka! olen juba terve tund hilinenud,“ vastas isa ja läks kohe elutuppa.

Isa ja tütar istusid einelauda. Ansgariusel oli alati kogu laupäev vaba, kuna õpetaja töötas jutluse kallal.

Ei olnud kerge kahte inimest leida, kes oleks paremini sobinud ja südamlikumad sõprusvahekorras elanud kui õpetaja ja ta kaheksateistkümneaastane tütar. Ta oli kasvanud emata. Kuid mahedas pehmeloomuga isas oli nii palju naiselikku, et noor tütarlaps, kes mäletas ema ainult kalvatu, naeritava näona, tundis kaotust rohkem kurva-meelse valuna kui kibeda puudusena.

Ja õpetajale täitis ta, kasvades, ikka rohkem ja rohkem tühjuse, mis oli hingesse asunud ning viimane ümbritses noort olevust kõige õrnusega, mis oli armastatud naise surma järele peaaegu mures ja valus lämbunud ja tütar kasvas ta käte all ja valu vähenes ja rahu tuli ta hinge tagasi.

Sellepärast oli ta tütrele saanud peaaegu emaks. Ta õpetas teda elu tundma omalt vaikselt, puhtalt seisukohalt. Õpetaja elushi parimaks osaks oli tütre õrna ja peent loomu ebapuhta vastu kaitsta, — kõige rahunute vastu, mis teeb selle maailma segaseks, kardetavaks ja nii raskeks kanda.

Kui nad koos seisid künkalt õpetajamaja läheduses ja vaatasid mässavat merd, ütles õpetaja: „Vaata — Rebekka! niisugune on elu, — elu, milles lõbutsevad maailmalapsed; kus ebapuhtad kired tõstavad nõrga sõiduki ja ta uuesti langetavad, et lõpuks randa laevajäänustega katta. Ainult see, kes ehitab tugevad müürid puhta südame ümber, võib tormile vastu panna — ja ta jalgade ees murduvad lained jõuetult.“

Rebekka hoidis kogu südamest isa poole;

*) Verikirves, Erik, Norra ajaloo kangelane.

tema juures tundis ta end kindlana ja kaitsuna. Kõiges, mis ütles isa, oli nii palju selgust, et see paistis küünlana, kui ta mõtles tulevikule. Kõigile küsimusile sai ta vastuse; miski ei olnud isale liig kõrge, miski liig tähtsusetu. Nad vahetasid mõtteid sundimatult peaaegu nagu vend ja õde.

Sellest hoolimata leidis ometi tume pnnkl nende vahel. Kõigis asjus pööras ta küsimustega otsekohe isa poole; siin aga pidi ta vaikima ja ei saanud sellest ometi mitte mõöda.

Ta tundis isa suurt muret ja teadis, mis õnne isa oli omanud ja kaotanud. Südamliku kaastundega jälgis ta armastajate vahelduvat saatust raamatuis, mida luges valjusti ette pikil talveõhtuil; ta süda mõistis, et armastus, mis annab kõige suurema õnne, valmistab samuti sügavaima valu. Kuid peale õnnetu armastuse oli veel midagi — midagi hirmsat, mida ta ei mõistnud. Vahel näis talle, et armastuse paradiisi läbi heljuvad tumedad varjud — alandavad, häbiväärsed varjud. Koos armastusega — selle püha sõnaga — nimetati kõige suuremat häbi ja sügavamat viletsust. Inimeste vahel, keda ta tundis, sündisid mõnikord lood, millele ta ei julenud mõelda, ja kui isa valjude, kuid ettevaatlikkude sõnadega oli kõnelenud kommete langusest, siis häbenes Rebekka talle tükk aega otsa vaadata.

Seda märkas isa ja rõõmustas selle üle. Ta oli lasknud teda kasvada nii puhtana, nii õrnana; oli tast kõik eemal hoidnud, mis oleks võinud ta lapselikku süütust segada — et Rebekka hing oli nagu särav pärl, mil ei ole mustust.

Peaks ta niisuguseks jääma! Nii soovis isa.

Seni, kui taise valvas tüdart, ei tohtinud sellele midagi paha läheneda. Ja kui ta kord ära kutsuti, oli ta tütrele eluks soomusrüü kaasa andnud, mis talle võitluse ajal pidi kasu tooma. Ja võitlus pidi ju tulema! Ta vaatas tüdart pilguga, mida see ei mõistnud ja ütles suurima lootusega: „Jah! — kõik seisab Jumala käes!“

„Kas sul ei ole aega minuga täna jalutama tulla, isa?“ küsis Rebekka, kui nad olid sõõnnd.

„Jah, tead, see oleks mulle tõepoolest vajalik. Ilm on ilus ja olen usinasti töötanud ning jutlus on peaaegu valmis.“

Nad astusid välja majaukse ette, mis oli küljel, kus asusid õpetajamaja kõrvalhooned. Õpetajamajal oli see iseäraldus,

et maantee, mis viis linna, läks õuest läbi. Õpetajale see ei meeldinud, sest kõige pealt armastas ta rahu; ja kuigi ümbrus küllalt üksik, tõi tee linna ikka veidi elu enesega.

Ansgariusele oli see väike liikumine põnevate seisukordade allikaks. Kuna isa ja õde seisid majauksel ja selle üle rääkisid, kas minna maanteed mööda või läbi karabiku randa, tuli noor sõdur äkki kiirelt joostes õue. Ta oli punane ja hingetu ja Jucephalus jooksis kiires traavis. Majaukse ees aga peatas ta oma hobuse tugeva tõmbega, nii et liivale jäi tugev joon ja, keerutades mõõka, hüüdis ta: „Nad tulevad! nad tulevad!“

„Kes tuleb?“ küsis Rebekka.

„Nohisevad mustad ruunad ja kolm sõjavankrit täis relvastatuid!“

„Rumalus — poiss!“ ütles isa valjult.

„Tulevad kolm tõlda linnainimestega,“ ütles Ansgarius ja astus ükskõikselt hobuselt.

„Lähme sisse, Rebekka!“ ütles õpetaja ja pööras ringi.

Kuid samal silmapilgul jõudsid juba esimesed hobused künkale. Nohisevad ruunad nad küll ei olnud, kuid ometi oli ilus vaade; kui sõiduk sõiduki järele värskete, rõõmsate inimestega ja hõõgivate värvidega päikesepaistes nähtavale tuli. Rebekka ei saanud teisiti, ta pidi seisatama.

Esimese sõiduki tagaistmel istusid vsnem härra ja paks daam. Eesistmel nähti noort daami ja silmapilgul, mil nad õue pöörasid, tõusis härra, kes ta kõrval istus, ja õeldes kerge vabanduse prouale tagaistmel, kummardas ta ettepoole ja vaatas üle kutsaripuki. Rebekka vahtis teda teadmata seda isegi.

„Kui ilus on siin!“ hüüdis noor mees.

Sest õpetajamaja asus viimasel künkjal mere suunas, nii et lai, sinine taevalaotus äkki ilmnes, kui jõuti õue.

Härra tagaistmel sirutas end veidi. „Jah — siin on kaunis kena. Rõõmustan, et teile meeldib meie iseäralik loodus — härra Lintzov.“

Samal silmapilgul kohtusid Rebekka ja nooremehe pilgud. Viimane peatas kutsari ja hüüdis: „Meie jääme siia.“

„Tasa!“ hüüdis vanem daam naeratades, „see ei lähe — härra Lintzov! see on õpetajamaja.“

„See ei tähenda midagi!“ hüüdis noor härra lõbusal toonil, karates sõidukist; —

„eks ole?“ hüüdis ta tahapoole teistele sõidukitele, „siia jääme asuma.“

„Jah!“ kõlas koosis ja lõbus seltskond hakkas sõidukitest ronima.

Nüüd aga tõusis härra tagaistmel ja ütles tõsiselt: „Ei, ei! mu sõbrad! see ei lähe tõesti mitte. Meie ei tohi mingil tingimusel õpetajat segada, keda meie ei tunnegi. Kümne minutiga oleme kihelkonnavanema juures ja seal on nad harjunud külalisi vastu võtma.“

Ta tahtis parajasti käskida, et kutsarid sõidaks edasi, kui õpetaja astus ukse ette ja sõbralikult teretas. Ta tundis konsul Hartvigi, linna vägevaimat meest, nägemisest

„Kui härrased minuga on rahul, on see mulle väga meelepärane. Võin kinnitada, et mis puutub väljavaatesse — —“

„Ei — armas õpetajahärra! — Te olete liig armastusväärne; meie ei tohi teie sõbralikku pakkumist mingil tingimusel vastu võtta ja ühtlasi palun teid neid naljakaid, noori inimesi vabandada,“ ütles proua Hartvig poolmeeleheitel, kui silmas oma noorimat poega, kes oli viimases sõidukis istunud, juba intiimses vestluses Ansgariusega.

„Kuid kinnitan teile — austatud proua!“ — vastas õpetaja naeratades, „et nii mu tütar kui ma ise oleksime väga õnnelikud meie üksilduse nii meelepärase katkestamise üle.“

Härra Lintzov avas sõidukiukse pühaliku kummardusega, konsul Hartnig vaatas abikaasale, see talle otsa; õpetaja astus lähemale ja kordas kutset ja asi lõppes sellega, et proua pool vastupanevalt, pool naeratades sõidukist astus ja õpetaja ta ruumikasse aiatuppa saatis.

Nüüd järgnesid uued vabandused ja siis algas esitlemine. Seltskond koosnes konsul Hartvigi lastest ja nende noortest sõpradest ja sõbrannadest ja väljasõit oli tehtud õigupoolest Max Lintzovi auks, kes konsul vanema poja sõbrana perekonda mõneks päevaks oli külastama tulnud.

„Mu tütar — Rebekka“ — esitles õpetaja, „kes hoolt saab kandma, et teile meie lihtsal viisil — —“

„Ei, kas teate midagi! — härra pastor!“ katkestas elav proua Hartvig suure õhinaga, „see läheb liig kaugele! Kuigi parandamatule härra Lintzovile ja mu ülemeelsele teie poegadele on õnnestunud meid teie majja ja kodusse saada, ei kaota ma sellest hoolimata põrmugi omast ülemvalitsusest. Kostitus on kindlasti minu asi — minema!

— mu härrad!“ Pöörates nooremate poole — „minge pakkige välja, mis leiate sõidukites. Ja teie, armas laps, lõbutsege noorusega; laske mul perenaist mängida — olen sellega harjunud.“

Ja hea proua vaatas truusüdamlikkude, hallide silmadega ilusat õpetajatütart ja silitas ta palesid.

Kui hea oli see! Rebekkat valdas iseäralik, soe tunne tolle pehme käe puudutusel. Ta silmadesse tulid pisarad. Ta seisis nagu ootaks ta, et võõras naine ta kaisutusse võtab ja talle midagi sosistab, mida ta ammu juba oli oodanud.

Kuid jutt läks edasi. Valjute hõisketega tõid noored inimesed kõiksugu imelisi pakke sõidukitest tuppa. Proua Hartvig heitis oma mantli toolile ja korraldas kõik jõu kohaselt. Kuid noorsugu — härra Lintzoviga eesotsas, näis võimalikult palju segadust sünnitada tahtvat. Isegi preestrit haaras lõbusus ja omaks kirjeldamatuks inestuseks nägi Rebekka, kuidas ta oma isa ühes härra Lintzoviga suure paki proua Hartvigi mantli alla peitis.

Lõpuks läks asi vanale daamile liig kirjuks. „Armas preili Rebekka!“ hüüdis ta. „Kas siin läheduses ei ole midagi nägemisväärset — mida kaugemal, seda parem — et neist jaburatest inimestest tükikeseks ajaks lahti saada?“

„Kuningakünkalt on ilus väljavaade ja siis on veel rand — ja meri.“

„Jah — alla mere äärde!“ hüüdis Max Lintzov.

„Näete, see oli õige!“ ütles proua; „kui selle mul kaelast võtate, on mulle aidatud, sest ta on kõikidest kõige pahem.“

„Kui preili Rebekka meid tahab juhtida, siis järgnen talle, ükskõik kuhu —“ ütles noor mees kummardusega.

Rebekka punastas, sarnast ei olnud talle veel keegi öelnud. Noor, ilus mees kummardus nii sügavasti ja ta sõnad kõlasid nii avameelselt. Kuid praegu ei olnud aeg muljetega tegutseda; varsti oli lõbus seltskond majast väljas — ja Rebekka ja Lintzov juhtisid nad väikesele kõrgustikule, mida nimetati kuningakünkaks.

Paljude, palju aastate eest oli selle tipult leitud vanaaegseid esemeid ja keegi eelkäija pastoriametis oli mäele mõned tugevad puud istutanud. Peale ühe pihlaka ja sarapuupuiestikku õpetajamaja aias ei leidunud ümbruskonnas miilideviisi tühjeil künkail, mis laskusid meresuunas, teisi puid peale nende. (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Veerandtundi kuningas.

Kuningas sõitis mööda. Inimesed hüüdsid hurraa ja lehvitasid taskurätte.

„Küll on kena kuningas olla,“ ütlesin ma lähemal-seisjale.

„Jah, inglise kuningas,“ noogulas see, „aga mitte välismaine.“

Palusin tal seletust.

„Hiljuti,“ ütles tema, „läksin Viktoria raudteejaama ühele armsale tuttavale vastu. Tahtes mõju avaldada, olin üürinud Daibler-auto ja riiefutunud parimasse üli-konda.“

„Ja mõjutasite?“

„Mitte vähematki,“ vastas tema. „Aga seal oli keegi välismaa kuningas, kes sama rongiga saabus. Inimesed ootasid teda, et teda tervitada. Asjatult otsisin oma tuttavat. Loobusin sellest ja astusin oma üüri-autosse.“

„Äpardus!“ tähendasin mina.

„Noh, asi vääris mind,“ oli ta vastus. „Vaevu oli minu auto vaksalist väljunud, kui üks ilus neiu, kel suu lahi, lähemale tungis ja mind silmadega otse neelas. Ta pidas mind mõneks majesteediks. Muidugi ei võinud ma talle valmistada peitumust. Pistisin pea aknast välja ja kummardasin.“

„Väga hea!“ kiitsin mina. „Te tegite ta õnneli-kuks!“

„Tegin veel hulga teisigi õnnelikuks. Kuna neiu rõõmus peaaegu minesituses ühe politseiniku käte vahele langes, hõiskas mulle rahvahulk. Mina kum-mardasin ja kõik hõiskasid uuesti, nii et lõppu ei tahtnud tullagi.“

„Ja milline tunne oli teil?“ küsisin mina.

Tema vastas: „Teatud mõttes ma olin ju usur-paator, ehk ma ennast küll arvasin peefavat vaid mõneks kuninglikuks kammerhärriks või salasekre-täriks.“

„Mina ei teadnudki, et kammerhärriadele ja sala-sekretäridele ka vastu hõisatakse,“ ütlesin mina.

„Seda neile ei tehtagi,“ vastas tema. „Nad ju us-kusid, et olen välismaa kuningas ise. Seda taipasin ma aga alles Growenor platsil. Ja hetk, mil seda taipasin, oli piinlikuim minu elus.“

„Mis sündis?“ küsisin ma uudishimulikuks saades.

„Mälestus polnud visistiti sugugi armas.“

„Keegi vihase näoga mees segas end vahele. Ta kargas äkki minu auto astelauale ja pistis oma nina autosse. Siis valmistus ta silmanähtavalt midagi au-tosse viskama. See oli ümmargune pakk pruunis paberis.“

„Taevake!“ hüüdsin mina. „Visistiti pomm! Mis teie tegite?“

„Mina hüüdsin: „Mina see ei ole!“ millele tema kohe vastas: „Mina ka mitte! Ja see siin on me-loom. Ja ma tahtsin teile ainult ütelda, et teie tagu-rafra gummi on lõhkenud!“

Löögivalmis vanapiiga.

Väikese korteri ukse taga helistab kerjus ja palub korteri elanikelt, kahelt vanalt piigalt, vanu pükse.

„Seda meil teile anda ei ole; siin elavad ainult naised,“ vabandab ennast esimene vanapiiga.

Kui kerjus lahkub, arvab teine:

„Kuidas võisid sa ometi sellele mehele ütelda, et siin elavad ainult naised,“ ta võib õõsel meie korterisse sisse murda.“

Nüüd kisub esimene ukse veel kord lahti ja hüüab kerjusele järele:

„Aga õõsel on siin alati mehed sees!“

Rahustus.

Keegi hüsteeriline naine tuli kord Pariisis kuulsa professori Trouseau juurde ja jutustas temale, et ta olla kõhtu neelanud konna. Trouseau tellis naise järgmiseks päevaks tagasi ja muretses endale vahe-peal ühe konna. Kui naine ilmus, andis ta temale okserohtu ja toimetas konna nägematult oksesse.

„Näete, nüüd on ta meil käes, madam!“ hüüdis ta rõõmsasti. „Ja teie kõhuvalu on möödunud!“

„Aga kui konn minu kõhus juba poegis?“ küsis karlik naine.

„Võimatu, madam! See konn on siin ju isakonn!“

Ameerika nali.

Keegi kolib uude korterisse.

Märgates, kui hooletult kolijad ta esemetega käitu-vad, oisustab ta kallid jalgakella, mis ta vanaisalt päri-nud, ise uude korterisse viia. Ta võtab kella kaenla alla ja läheb teele. Kuna aga kell on raske, siis peab ta teel mitu korda puhkama ja sel puhul kella maha panema.

Keegi on teda silmitsenud ja tuleb ta juurde.

„Mister,“ küsib mees, „kas tohin teil midagi kü-sida?“

„Olge nii lahke!“ vastas kellaomanik tusaselt.

„Ütelge mulle, mispärast, Jumal tule appi, ei kanna teie ometi taskukella?“

Aeg.

Trall seisab trammiesisel. Äkki tunnetab ta mi-dagi, haarab ja tabab kää, mis ta vesti kobab.

„Noh?“ küsib ta mehelt, kes ta kõrval seisab, „mis te õieti tahtsite?“

„Ainult õiget aega teada,“ kogeles mees.

„Sel juhtumil, kui teid enne pole karistatud,“ ütles Trall, „on õige aeg: neli kuud.“

Teooria ja praksis.

„Teada sihti ja seda jälgida teeb palju paremat löbu kui saavutada,“ dotseerib Varblane kõrtsilaua juures.

„Palun sõna,“ kahtestas Sirk ta jutu. „Kas olete kord juba voolavas vihmasajus elektritrammile asja-tult järele jooksnud?“

Tige keel.

„Minu mees suri kuus nädalat pärast meie pulmi.“

„Siis ta, Jumal tänatud, kaua ei kannatanud!“

Kirjuseep „MARMOR”

on lühikese ajaga saanud igas majas
esimese järgu tarbeaineks, sest

Kirjuseep Marmor — vahutab hästi.
Kirjuseep Marmor — kulub äärmiselt
vähem.

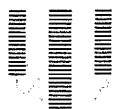
Kirjuseep Marmor — on hea lõhnaga.
Kirjuseep Marmor'iga — pesu pestes
jäab pesu värskeks, lõhnavaks ja valgeks.

Tähelepanu: Iga tükk kannab templit
„MARMOR“. Ilma selle templita ei
lase vabrik ühtki tükki müügile.

Seebi- ja soodavabrik
PH. VAHTRIK ja J. MOOSTE,

Tallinnas, Paldiski mnt. 46,
tel. 432-40.

Rahuldan ka kõige nõudliku-
maid tellijaid

Rätsep

Jüri Ahven

Tallinn,
Vabadusplats 1.

Vene tänaval nr. 13.

Suuskade ja suusatravete müük:

**Murdmaa-
Telemark-
Karpaat-
Võistlus-
Laste-**

Suusad

parematelt kodumaa
meistritelt ja vabrikutelt.

Suusasaapad

mustad, kollased, hülgenahast, hästi
painduvad.

Kepid

pilliroost ja puust.

Sidemed

Siukola, Hvitfeldt, Bergendal ine.

Suusamäärde

Iko, Kaitseliidu, soome, norra.

Mütsid

norra ja soome mudelid.

Kindad

nahast, sooja voodriga ja ilma.

**Suuskade korrastamine, paran-
damine, sidemete külgepanek,
määrimine.**

Suuskade asjatundlik valik.

Odavad hinnad.

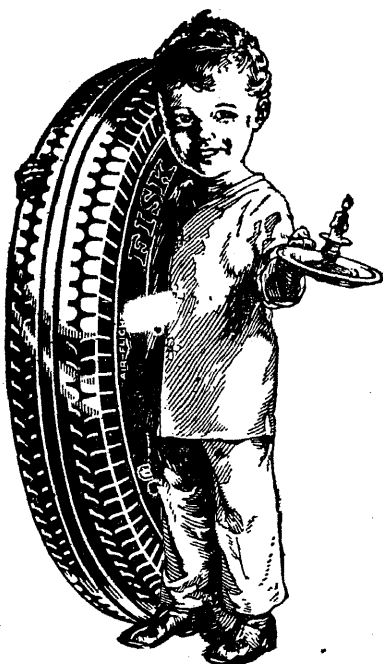
Suusa eriäri VENE TÄNAV 13

FISK

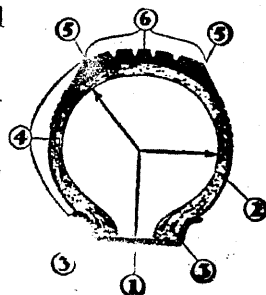
Air Flight (õhutsõidu)

võhimõttel ehitatud

**auto- ja mootorratta kummid omavad 7 eri-
parimust:**

- 1) Avaram õhukoobas, kui ühelgi teisel auto-
kummil;
- 2) Ühtlane ning elastne All-Cord kude ;
- 3) Mitme kimbu traatidega kõvendatud kummi-
serv ;
- 4) Suurendatud küljepind
võimaldab pehme sõidu
- 5) Kummi jooksupind on
põia laiune ;
- 6) Libisemishädaohuta
jooksupind ;
- 7) Air-Flight kummide ta-
sakaalustatud ehitusviis.

Peaesindaja :

O/Ü. TILGA & Co.

Tallinn, Vene tän. nr. 13.

Telefon 437-18

**Time To Re-tire
GET A FISK!**

TRADE MARK REG. U.S. PAT. OFF.

Müüjad:

TARTUS: A.-S. Jaan Maim, Poe tän. 9, telef. 4-71.

NARVAS: N. Mägi, Peetri plats, telef. 1-06.

JÕHVIS: Aleks Schmidt, telef. 6.

RAKVERES: Paul Falk, Adamsoni tän. 6, telef. 3-03.

VALGAS: Vilh. Trauss, Kesk tän. 11, telef. 1-63.

TÕRVAS: Joh. Siilak, Valga tän. 1, telef. 61.

VÕRUS: Paul Laamann, Jüri tän. 5, telef. 54.

PÄRNUS: Karl Viks, Kuninga tän. 36, telef. 5-49.